

Uzasadnienie

I. Cel i potrzeba wydania ustawy

Projekt ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych stanowi element implementacji dokumentu rządowego „Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju”, zwana dalej „Strategią”, przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., w jego obszarze „Ekspansja zagraniczna”, kierunek interwencji „Wzmocnienie rozpoznawalności polskich produktów, marki „Polska” oraz Marki Polskiej Gospodarki”.

Zgodnie ze „Strategią”: *„Jednocześnie zaktywizowane zostaną różne kanały wsparcia, dostosowane do potrzeb poszczególnych podmiotów (wynikających ze specyfiki danych rynków czy też sektorów/branż). Będzie to sprzyjać budowaniu pozytywnego wizerunku Polski w świecie oraz zwiększeniu konkurencyjności polskich wyrobów na rynkach zagranicznych(....)*

(...)Jednym z działań służących zaktywizowaniu kanałów wsparcia jest zwiększenie finansowego wsparcia eksportu i ekspansji zagranicznej udzielanego polskim przedsiębiorcom przez BGK i KUKKE, w tym:

- 1. dostosowanie ustawy z 1994 r. o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych do nowych realiów gospodarczych oraz wzrostu konkurencji międzynarodowej,*
- 2. rozszerzenie zakresu działania rządowego programu Finansowe Wspieranie Eksportu”.*

Projekt ustawy wykonuje powyższe ustalenia.

Celem projektowanej ustawy jest:

- 1) kompleksowe uregulowanie zagadnień dotyczących ubezpieczeń działalności eksportowej i ekspansji zagranicznej przedsiębiorców krajowych, działalności gospodarczej ich zagranicznych podmiotów zależnych, jak również działalności kredytowej instytucji finansowych, finansujących powyższe rodzaje działalności. Ta sfera działalności państwa obecnie jest regulowana *ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych* (Dz. U. z 2018 r. poz.1378) (dalej „ustawa z 1994 r.”);

2) zwiększenie elastyczności funkcjonowania mechanizmu stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych i umożliwienie szybszego dostosowywania proceduralnych rozwiązań do potrzeb eksporterów i banków oraz do dynamicznie zmieniających się regulacji Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju oraz Unii Europejskiej, określających w sposób często bardzo szczegółowy warunki tego rodzaju wsparcia kredytów eksportowych. Powyższa sfera działalności państwa obecnie jest regulowana *ustawą z dnia 8 czerwca 2001 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów eksportowych o stałych stopach procentowych* (Dz. U. poz. 762, z późn. zm.) (dalej „ustawa o DOKE”).

Potrzeba uchwalenia nowej ustawy wynika w szczególności z konieczności usprawnienia i unowocześnienia obecnie funkcjonującego w Polsce systemu ubezpieczeń eksportowych udzielanych przez Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. (dalej „Korporacja”), pełniącą funkcję polskiej agencji kredytów eksportowych w tym zakresie (dalej „oficjalne wsparcie”), a także uzupełnienia tego wsparcia o nowe rozwiązania, takie jak:

- 1) wprowadzenie nowej formuły gwarancji Skarbu Państwa za zobowiązania Korporacji w ramach oficjalnego wsparcia. Gwarancja będzie miała charakter tzw. gwarancji płynnościowej, której beneficjentem będzie Korporacja, oraz gwarancji bezpośredniej, na podstawie której podmioty korzystające z ubezpieczeń eksportowych udzielanych w ramach oficjalnego wsparcia będą mogły zwrócić się o płatność bezpośrednio do Skarbu Państwa w sytuacji, gdy Korporacja nie wywiąże się ze zobowiązania pieniężnego wobec tych podmiotów;
- 2) rozszerzenie kompetencji Komitetu Polityki Ubezpieczeń Eksportowych (dalej „Komitet”), podejmującego na mocy ustawy z 1994 r. zasadnicze decyzje w zakresie udzielania ubezpieczeń eksportowych. Komitet uzyska więcej kompetencji o charakterze strategicznym w zakresie udzielania ubezpieczeń eksportowych, niż posiada pod rządami obecnie obowiązującej ustawy. Komitet będzie właściwy we wszystkich sprawach wymagających odstępstw od standardowych zasad i warunków udzielania ubezpieczeń eksportowych. Skład Komitetu zostanie zmieniony zgodnie z aktualnymi kompetencjami ministrów właściwych w przedmiocie gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeń eksportowych;

- 3) wprowadzenie możliwości rozszerzenia katalogu produktów ubezpieczenia eksportowego o produkty dotychczas niedostępne, na które zapotrzebowanie może się pojawić na rynku ubezpieczeń eksportowych. Proponowane przepisy w tym przedmiocie zostały skonstruowane w sposób umożliwiający elastyczne kształtowanie oferty w zakresie działalności ubezpieczeniowej gwarantowanej przez Skarb Państwa, z założeniem, że nowe instrumenty będą wdrażane po akceptacji Komitetu;
- 4) utrzymanie obowiązującego wymogu udzielania oficjalnego wsparcia tylko w odniesieniu do towarów i usług spełniających kryterium krajowości (dalej „wymóg krajowości”). Od jego obowiązywania proponuje się wprowadzić wyjątek w przypadku dokonywania inwestycji bezpośrednich za granicą. Ponadto:
 - a) w przypadku zaistnienia szczególnego interesu Rzeczypospolitej Polskiej (dalej „szczególny interes RP”) możliwe będzie udzielenie ubezpieczenia eksportowego również przy braku spełnienia powyższego wymogu krajowości, jeżeli udzielenie ubezpieczenia zatwierdzone zostanie uchwałą Komitetu,
 - b) w odniesieniu do ekspozycji Korporacji na okres ryzyka krótszego niż 2 lata (rozumianego jako okres produkcji i kredytu łącznie) możliwe będzie udzielenie oficjalnego wsparcia mimo niespełnienia wymogu krajowości. Zakłada się, że w tym przypadku Komitet będzie akceptował zakres wyłączenia badania wymogu krajowości w tzw. uchwałach produktowych, określających m. in. warunki udzielania ubezpieczeń dla poszczególnych produktów ubezpieczeniowych oferowanych przez Korporację,
- 5) wprowadzenie możliwości nieobciążania instytucji finansowych, które ubezpieczają daną transakcję, ryzykiem braku dochowania wymogów krajowości, złamania zakazu przekupstwa, czy też braku dopełnienia innych obowiązków dotyczących eksportera lub jego przedsiębiorcy zależnego, w sytuacji gdy instytucje finansowe nie mają wpływu na ich spełnienie, pod warunkiem że obciążenie to przejmie eksporter;
- 6) rezygnację z zatwierdzania przez ministra właściwego do spraw gospodarki, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw finansów publicznych, ogólnych warunków umów ubezpieczenia eksportowego (dalej „OWU”). Pod rządami projektowanej ustawy OWU, jako element treści prywatnego stosunku zobowiązaniowego, określać będzie Korporacja, przy czym przy kształtowaniu treści ogólnych warunków Korporacja związana będzie postanowieniami uchwał Komitetu,

dotyczących poszczególnych produktów ubezpieczeniowych. Projektodawca proponuje rezygnację z obowiązującego przepisu art. 9 ustawy z 1994 r. gdyż przepis ten, stanowiący formę nadzoru nad działalnością Korporacją, nie jest konieczny. OWU są bowiem dokumentem dostosowującym do relacji z klientami treść uchwał produktowych Komitetu, określających zasady i tryb postępowania Korporacji dla danego produktu. Rezygnacja z zatwierdzania OWU uelastyczni projektowany system;

- 7) uchylenie ustawy o DOKE oraz uruchomienie mechanizmu stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych wprowadzanego do rządowego programu „Finansowe Wspieranie Eksportu”, co spowoduje, że cała paleta dostępnych w Banku Gospodarstwa Krajowego (dalej „BGK”) finansowych instrumentów wspierania eksportu znajdzie się w rządowym programie wspierania eksportu.

Rozwiązania zaproponowane w nowej ustawie wychodzą naprzeciw oczekiwaniom rynku, uwzględniając trudności, które zaistniały w praktyce na przestrzeni ponad 20 lat obowiązywania ustawy z 1994 r. W wybranych kwestiach nawiązują do analogicznych regulacji dotyczących funkcjonowania zagranicznych agencji kredytów eksportowych rozszerzając i systematyzując przepisy ustawy z 1994 r.

Projekt nawiązuje do ustaleń międzynarodowych, dokonywanych na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat w ramach Sekretariatu Handlu i Rolnictwa Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. Wśród nich podstawowym dokumentem jest *Porozumienie w sprawie oficjalnego wsparcia kredytów eksportowych* (dalej „Konsensus OECD”), zawierające wytyczne, które na mocy *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 1233/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zastosowania niektórych wytycznych w dziedzinie oficjalnie wspieranych kredytów eksportowych oraz uchylającego decyzje Rady 2001/76/WE i 2001/77/WE* (Dz. Urz. L 326 z 09.12.2011, str. 45, z późn. zm.), mają zastosowanie w Unii Europejskiej.

Mimo, iż podstawowe założenia systemu oficjalnego wsparcia pod rządami projektowanej ustawy nie ulegną zmianie, wprowadzenie nowej formuły gwarancji Skarbu Państwa za zobowiązania Korporacji oraz szeregu usprawnień i nowych rozwiązań w porównaniu do stanu prawnego pod rządami ustawy z 1994 r. pozwala stwierdzić, iż projektowana ustawa wprowadzi nowy system oficjalnego wsparcia polskiego eksportu i ekspansji zagranicznej

polskich podmiotów. System ten będzie nowocześniejszy i bardziej elastyczny w porównaniu do systemu obecnie obowiązującego.

II. Systematyka ustawy

Ustawa składać się będzie z następujących rozdziałów:

1. Rozdział „Przepisy ogólne”, definiuje ubezpieczenie eksportowe gwarantowane przez Skarb Państwa i inne kluczowe pojęcia, używane w ustawie, oraz określa zasadnicze typy produktów oferowanych w ramach tego ubezpieczenia, a także rodzaje ryzyka, które mogą być obejmowane tym ubezpieczeniem.
2. Rozdział „Udzielanie ubezpieczeń eksportowych” określa podmioty uprawnione do uzyskania ubezpieczenia eksportowego, wymogi dotyczące krajowego pochodzenia eksportowanych lub dostarczanych towarów i usług, ograniczenia w udzielaniu przez Korporację ubezpieczeń, wymagania odnośnie umów ubezpieczenia eksportowego, zasady i tryb wypłaty odszkodowań z tego tytułu oraz charakter i zakres gwarancji Skarbu Państwa.
3. Rozdział „Zasady realizacji ubezpieczeń eksportowych” określa zadania realizowane przez Korporację w ramach ustawy, zasady wynagradzania Korporacji z tytułu wykonywania tych zadań, a także zasady realizacji tych zadań w przypadku upadłości Korporacji. Wprowadza także tajemnicę dotyczącą indywidualnych umów ubezpieczenia eksportowego oraz wskazuje zakres i tryb nadzoru sprawowanego nad działalnością Korporacji w ramach projektu ustawy przez ministra właściwego do spraw gospodarki.
4. Rozdział „Komitet Polityki Ubezpieczeń Eksportowych” rozszerza dotychczasowe kompetencje Komitetu i modyfikuje jego skład osobowy.
5. Rozdział „Finansowanie ubezpieczeń eksportowych” zasadniczo stanowi kontynuację analogicznych regulacji ustawy z 1994 r., uzupełniając je o postanowienia związane z wypłatą Korporacji kwot zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu gwarancji płynnościowej.
6. Rozdział „Przepisy karne”, wprowadza sankcje karne za niedochowanie tajemnicy dotyczącej indywidualnych umów ubezpieczenia.

7. Rozdział „Zmiany w przepisach obowiązujących”, zmieniając niektóre przepisy *ustawy z dnia 14 marca 20003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego* (Dz.U. z 2018 r. poz. 1543), umożliwia (w połączeniu z derogacją ustawy o DOKE) powierzenie temu bankowi realizacji zadań określonych w derogowanej ustawie, w formule programu rządowego.
8. Rozdział „Przepisy przejściowe i dostosowujące”.
9. Rozdział „Przepisy końcowe”.

III. Szczegółowe rozwiązania wprowadzane do ustawy

1. Przepisy ogólne

Art. 1. określa przedmiot ustawy oraz wskazuje Korporację, jako podmiot któremu powierza się prowadzenie działalności w zakresie ubezpieczeń eksportowych gwarantowanych przez Skarb Państwa. Nie jest to rozwiązanie nowe – funkcjonuje ono od 1991 r. Kontynuacja powierzenia Korporacji prowadzenia ubezpieczeń eksportowych uzasadniona jest jej unikalnym doświadczeniem, uzyskanym w toku jej 28-letniej działalności w charakterze polskiej agencji kredytów eksportowych, w tym 25-letniej działalności na mocy obowiązującej ustawy 1994 r., oraz występowaniem Korporacji w tej roli w organizacjach międzynarodowych, skupiających inne agencje kredytów eksportowych,

Art. 2. w słowniczku wprowadza definicje używanych w projekcie podstawowych pojęć, w tym podmiotów uprawnionych do uzyskania ubezpieczenia eksportowego (przedsiębiorca krajowy, przedsiębiorca zagraniczny w ramach konsorcjum, przedsiębiorca zależny, jednostka finansująca), rodzajów czynności prawnych dokonywanych przez poszczególne podmioty uprawnione do ubezpieczenia, z którymi to rodzajami wiąże się ubezpieczenie eksportowe (odpowiednio: kontrakt eksportowy i inwestycja bezpośrednia za granicą, umowa przedsiębiorcy zależnego, instrument finansujący). Definicje w słowniczku odwołują się do przepisów *ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców* (Dz. U. poz. 646, z późn. zm.), *ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. poz. 649, z późn. zm.) oraz *ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości* (Dz. U. z 2018 r. poz. 395, z późn. zm.), na gruncie której przesądzają o stosunku przedsiębiorcy zależnego od przedsiębiorcy krajowego – zastosowano zawartą w ustawie o rachunkowości definicję sprawowania kontroli nad inną jednostką zależną.

Określono także również pojęcie zagranicznej agencji kredytów eksportowych, co wiąże się z proponowanym w projekcie wyodrębnieniem udziału Korporacji w ubezpieczeniu udzielonym przez zagraniczną agencję kredytów eksportowych od pozostałych form udzielania ubezpieczeń eksportowych (por. art. 4 projektu), a także szczególnego interesu Rzeczypospolitej Polskiej, który powiązано z dużą skalą korzyści ekonomicznej dla kraju, mierzoną wzrostem eksportu lub zatrudnienia oraz zwiększeniem udziału polskich przedsiębiorców w rynkach zagranicznych.

Art. 3. określa otwarty katalog rodzajów czynności prawnych, których może dotyczyć ubezpieczenie eksportowe (dalej „produkty”). Wymienia się tutaj w sposób nazwany instrumenty finansujące (lub refinansujące, co wynika z definicji w słowniczku), kontrakt eksportowy, inwestycję bezpośrednią za granicą oraz umowę przedsiębiorcy zależnego (od polskiego eksportera). W stosunku do ustawy z 1994 r. katalog uzupełniono o pozakredytowe instrumenty finansujące, które zgodnie z definicją w słowniczku oprócz kredytu bankowego obejmują: pożyczkę, limit kredytowy na wystawianie gwarancji lub akredytyw, nabycie lub zagwarantowanie emisji papierów wartościowych o charakterze dłużnym, w szczególności obligacji, wykup wierzytelności oraz leasing, które to instrumenty są oferowane przez jednostki finansujące i obejmowane ochroną ubezpieczeniową przez Korporację. Z punktu widzenia obowiązującego stanu prawnego *novum* stanowi fakt, że część ww. instrumentów finansujących może być stosowana przez instytucje rynku finansowego i kapitałowego, niebędące bankami.

Ponadto projektodawca wskazuje na możliwość objęcia ubezpieczeniem eksportowym należności powstałych z innego niż wyżej wymienione rodzaju czynności prawnej, który pojawi się w obrocie gospodarczym, pod warunkiem jego zdefiniowania i zgody na takie objęcie, wyrażonej w uchwale Komitetu.

Należy zaznaczyć, że projekt ustawy przewiduje możliwość objęcia ubezpieczeniem eksportowym:

- a) kredytów udzielanych przedsiębiorcom zależnym w sytuacjach, gdy kredyt będzie służył finansowaniu sprzedaży towarów lub świadczenia usług przez przedsiębiorcę zależnego, realizowanych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) kredytów obrotowych i inwestycyjnych, jak również innych instrumentów o charakterze finansowym wskazanych w projekcie, udzielanych na cele dokonania lub rozszerzenia inwestycji zagranicznych przedsiębiorców krajowych.

Dotychczas udzielenie ubezpieczenia eksportowego dla tego rodzaju kredytów i innych instrumentów o charakterze finansowym nie było możliwe.

W katalogu typowych produktów nie ujęto ubezpieczenia kosztów poszukiwania zagranicznych rynków zbytu, z uwagi na brak zainteresowania tym instrumentem ze strony eksporterów. Na podstawie przepisu art. 3 pkt 5 produkt ten będzie mógł być oferowany przez Korporację w przypadku pojawienia się zainteresowania rynkowego.

Projekt umożliwia wprowadzenie do obrotu nowych produktów. Zdaniem projektodawcy na obecnym etapie projekt ustawy nie narusza obowiązków wynikających z prawa Unii Europejskiej, dotyczących notyfikowania Komisji Europejskiej określonych produktów w celu weryfikacji zgodności z zasadami pomocy publicznej. Zakłada się, że jeżeli oferowanie nowego produktu w ocenie Korporacji wymagać będzie uprzedniego notyfikowania go do Komisji Europejskiej i uzyskania jej zgody, udostępnienie go potencjalnym klientom zostanie poprzedzone taką notyfikacją i będzie uzależnione od uzyskania pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej.

Art. 4. wskazuje, że ubezpieczenie eksportowe może być realizowane w formie ubezpieczenia bezpośredniego, ubezpieczenia pośredniego (reasekuracji), udziału w ubezpieczeniu udzielonym przez zagraniczną agencję kredytów eksportowych oraz gwarancji ubezpieczeniowej. Inaczej niż w ustawie z 1994 r. w projekcie został wyodrębniony, jako oddzielna forma ubezpieczenia eksportowego, udział w ubezpieczeniu zagranicznej agencji kredytów eksportowych.¹ Powyższe wyodrębnienie jest jedynie zabiegiem legislacyjnym, nie wprowadzającym nowej formy ubezpieczenia eksportowego. W świetle obowiązujących przepisów bowiem reasekuracja czynna w ramach współpracy Korporacji z agencjami ubezpieczeń kredytów eksportowych z innych państw (przejmowanie ryzyka ubezpieczeniowego w związku z udziałem polskich przedsiębiorców w wielopodmiotowych kontraktach z udziałem przedsiębiorców z różnych państw) dokonywana była w oparciu o art. 1 ust. 3 ustawy z 1994 r. Zabieg ten pozwoli w myśl dalszych przepisów projektu na stosowanie przez Korporację przy tej formie reasekuracji czynnej zasad udzielania ubezpieczenia eksportowego stosowanych przez reasekurowaną zagraniczną agencję kredytów eksportowych, które mogą się różnić od określonych niniejszym projektem, lecz zawsze będą zgodne z Konsensusem OECD (por. art. 12. ust. 3 i art. 13 ust. 6).

¹ Przykładowo w Niemczech taką agencją jest Euler Hermes (spółka córka Allianz SE), w Holandii spółka córka Atradius Dutch State Business NV, należąca do prywatnej firmy Atradius.

Art. 5. ust. 1 wskazuje na podstawową zasadę związaną z udzielaniem ubezpieczeń eksportowych, mianowicie na obowiązek przeprowadzania (w tym przypadku przez Korporację) analizy ryzyka towarzyszącego rozpatrywanemu wnioskowi o udzielenie ubezpieczenia eksportowego.

Art. 5. ust. 2 wskazuje za *dyrektywą 98/29/WE z dnia 7 maja 1998 r. w sprawie harmonizacji głównych przepisów dotyczących ubezpieczenia kredytów eksportowych dla transakcji objętych ubezpieczeniem średnio- i długoterminowym* (Dz. Urz. WE L 148 z 19.05.1998, str. 22, z późn. zm.)) rodzaje ryzyk, które mogą być obejmowane ochroną ubezpieczeniową, tj. ryzyko handlowe oraz ryzyko polityczne. Przez ryzyko handlowe należy rozumieć możliwość wystąpienia zdarzeń, których ziszczenie zachodzi z powodu działań lub zaniechań po stronie importera, będącego podmiotem prywatnym, działającym bez ochrony zapewnianej przez państwo lub jego agendy. Ryzyko polityczne związane jest ze zdarzeniami, które mogą zachodzić na skutek działań państw importerów lub jego agend. Ryzyko polityczne obejmuje także możliwość zdarzeń poza terytorium Polski z powodu tzw. siły wyższej, tj. niepokoju politycznych i gospodarczych o skali oddziałującej na ubezpieczenie eksportowe, a także zdarzeń naturalnych i awarii technicznych o skali katastrofalnej, oddziałujących w ten sam sposób. Projekt dopuszcza ubezpieczanie innego rodzaju ryzyka w przypadku, gdy zostanie on określony w ww. dyrektywie 98/29/WE. Niezależnie, Korporacja kieruje się w kontekście rodzajów ubezpieczanych ryzyk przy udzielaniu ubezpieczeń krótkoterminowych wytycznymi zawartymi w *komunikacie Komisji Europejskiej do państw członkowskich w sprawie zastosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych* (Dz. Urz. UEC/2012 392, z 19.12.2012, str.1), co również oznacza obejmowanie ochroną ubezpieczeniową ryzyka handlowego i politycznego.

Art. 5. ust. 3 przesądza, w zgodzie z międzynarodowym stanem prawnym, że inwestycje bezpośrednie za granicą mogą być ubezpieczane wyłącznie od ryzyka politycznego.

Art. 5. ust. 4 wskazuje, że ubezpieczanie szkód na zasadach określonych dla produktów, które w przyszłości będą oferowane przez KUKE zgodnie z art. 3 ust. 5, wiązać się będzie wyłącznie z rodzajami ryzyka, które będą określone w dyrektywie 98/29/WE oraz zostaną, na tej podstawie, określone w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw gospodarki wydanym w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych.

Art. 5. ust. 5 umieszczono w projekcie ze względu na odmienność stosunku prawnego (i stron tego stosunku) charakteryzującego ustanowienie gwarancji ubezpieczeniowej, bliższego umowie zlecenia niż umowie ubezpieczenia w rozumieniu przepisów *ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, z późn. zm.) . Zamierzeniem projektodawcy nie jest tworzenie nowych rodzajów umów, odmiennych od już występujących w obrocie prawnym, zarówno nazwanych, jak też nienazwanych. W szczególności ubezpieczenia eksportowe udzielane w formie ubezpieczenia bezpośredniego lub pośredniego korzystać będą z instytucji i uregulowań charakterystycznych dla umowy ubezpieczenia w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego, natomiast ubezpieczenie eksportowe w formie gwarancji ubezpieczeniowej korzystać będzie z dotychczasowego dorobku orzecznictwa i doktryny prawa odnoszących się do stosunku prawnego pomiędzy zlecającym udzielenie gwarancji a gwarantem oraz pomiędzy gwarantem i beneficjentem gwarancji.

W art. 5. ust. 6 projekt powiela obowiązujący przepis art. 2 ust. 3 ustawy z 1994 r., wykluczający obejmowanie ochroną ubezpieczeniową utraconych korzyści oraz innych szkód pośrednich poniesionych przez ubezpieczającego, z tą modyfikacją, że opcjonalną decyzję o odstąpieniu od wyżej wskazanego wykluczenia powierza się nie stronom umowy o ubezpieczenie eksportowe, jak to ma miejsce obecnie, a Komitetowi, ponieważ zakłada się, że przepis ten powinien znaleźć zastosowanie jedynie do przedsiębiorców polskich o pozycji quasi-monopolistycznej lub przedsiębiorców zależnych dużych spółek z kapitałem zagranicznym w przypadku obejmowania ochroną ubezpieczeniową należności z dużych kontraktów, których realizacja będzie z wyraźną korzyścią dla gospodarki (Komitet potwierdzi występowanie szczególnego interesu RP).

Należy wskazać, że z ubezpieczeń eksportowych gwarantowanych przez Skarb Państwa korzystać będą mogły co do zasady projekty nie obciążone bardzo wysokim ryzykiem, co ma na celu wyeliminowanie zagrożenia udzielenia pomocy publicznej, niezgodnej z przepisami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W przypadku, gdy dany projekt zostanie oceniony jako szczególnie ryzykowny, udzielenie ubezpieczenia eksportowego będzie możliwe, jednakże tylko w przypadku zdiagnozowania przez KUKI istnienia szczególnego interesu RP, zawsze za akceptacją Komitetu (ust. 7).

Art. 5. ust. 8 upoważnia ministra właściwego do spraw gospodarki do wydania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych rozporządzenia w sprawie rodzajów ryzyka, które mogą być objęte ubezpieczeniem eksportowym.

Rozporządzenie uwzględniając obecny wachlarz produktów oferowanych przez Korporację, określi katalog zdarzeń wchodzących w zakres ryzyka handlowego oraz ryzyka politycznego, w zgodzie z Konsensusem OECD oraz wytycznymi dyrektywy 98/29/WE z dnia 7 maja 1998 r. w sprawie harmonizacji głównych przepisów dotyczących ubezpieczenia kredytów eksportowych dla transakcji objętych ubezpieczeniem średnio- i długoterminowym.

2. Udzielanie ubezpieczeń eksportowych

Przepis art. 6. ust. 1 określa kategorie podmiotów, zdefiniowanych w słowniczku, które mogą być ubezpieczającym (zawierającym umowę ubezpieczenia), ubezpieczonym (uprawnionym z umowy ubezpieczenia) i zlecającym wystawienie gwarancji ubezpieczeniowej. Kategorie te odzwierciedlają wprowadzenie nowych rodzajów czynności prawnych, z którymi wiązać się będzie ubezpieczenie eksportowe (por. art. 3). I tak, w celu umożliwienia uzyskania ubezpieczenia eksportowego z tytułu umowy przedsiębiorcy zależnego w sytuacji, gdy z uwagi na przepisy prawa państwa, któremu przedsiębiorca zależny podlega, występowanie przez niego o ubezpieczenie eksportowe bezpośrednio do Korporacji będzie niemożliwe lub utrudnione, projekt ustawy wprowadza, zgodnie z Kodeksem cywilnym, instytucję ubezpieczonego. Generalnie przepis ten wskazuje, że korzystającym (uprawnionym) z ubezpieczenia eksportowego jest zawsze przedsiębiorca krajowy lub jego przedsiębiorca zależny, z wyjątkiem sytuacji konsorcjum. Odmiennie jest w przypadku zlecenia wystawienia gwarancji ubezpieczeniowej, gdzie jej beneficjentem zazwyczaj jest przedsiębiorca zagraniczny (importer), korzystający z instrumentów gwarancyjnych takich jak zabezpieczenie należytego wykonania kontraktu, czy zwrotu zaliczek na wykonanie kontraktu.

Przepis ten, jak wskazano wyżej, upoważnia, odmiennie niż w obowiązującym stanie prawnym, do wystąpienia o ubezpieczenie eksportowe stroną konsorcjum, w skład którego wchodzi co najmniej jeden przedsiębiorca krajowy, co jest podyktowane wzrastającym umiędzynarodowieniem gospodarki. Rozwiązanie to umożliwi wypłatę odszkodowania na skutek ziszczenia się ryzyka po stronie każdego członka konsorcjum, jednakże zakłada się, że w takim przypadku odszkodowanie będzie wypłacone do wysokości wynikającej z udziału przedsiębiorcy krajowego (lub zależnego). W związku z tym objęcie ochroną ubezpieczeniową będzie mogło nastąpić po oszacowaniu przez Korporację ryzyka każdego z konsorcjantów.

Art. 6. ust. 2 przesądza, że w przypadku umowy przedsiębiorcy zależnego, ubezpieczającym może być oprócz niego jedynie jego przedsiębiorca krajowy. Projekt ustawy nie dopuszcza zatem możliwości zawarcia przez Korporację umowy ubezpieczenia z przedsiębiorcą zagranicznym, na mocy której ochroną ubezpieczeniową objęty zostałby interes ubezpieczeniowy innego przedsiębiorcy zagranicznego.

Art. 6. ust. 4 uniemożliwia, podobnie jak w obecnym stanie prawnym, udzielenie ubezpieczenia eksportowego, jeśli zobowiązania Korporacji z tytułu tego ubezpieczenia przekroczyłyby limit, którego nie mogą przekroczyć łączne zobowiązania Korporacji z tytułu ubezpieczeń eksportowych gwarantowanych przez Skarb Państwa, ustalony zgodnie z art. 34 (w ustawach budżetowych).

Art. 6. ust. 5 potwierdza *a contrario* podstawową zasadę związaną z ubezpieczeniami, określającą powstanie roszczenia o wypłatę odszkodowania z chwilą zawarcia umowy ubezpieczenia (por. art. 10 ustawy z dnia 11 września o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 999, z późn. zm.). Nie mniej istotne jest wskazanie tej zasady w akcie normatywnym uprawniającym do korzystania z ubezpieczeń z gwarancją Skarbu Państwa.

Art. 7. zawiera postanowienie o wymogu spełnienia przez ubezpieczającego krajowości wywożonych za granicę produktów wraz z odstępstwami od tego wymogu w przypadku:

- a) dokonywania inwestycji bezpośrednich za granicą,
- b) w przypadku eksportu produktów o ubezpieczonym ryzyku produkcji i kredytu poniżej dwóch lat (nie dotyczy umów przedsiębiorców zależnych, gdzie wymóg krajowości jest zachowany w całej rozciągłości),
- c) gdy dane ubezpieczenie eksportowe związane jest ze szczególnym interesem RP.

W toku prac nad projektem ustawy rozważano czy należy odejść od dotychczasowego wymogu, iż oficjalnemu wsparciu podlega tylko przemieszczenie produktów o charakterze krajowym, rozumianych jako wytworzone lub pozyskane w kraju w określonym stopniu, wyliczonym procentowo (wymóg krajowości). Zwracano uwagę, iż liczne agencje kredytów eksportowych w państwach rozwiniętych nie stosują tej zasady, ograniczając się do wymogu, aby wspierana transakcja pozytywnie wpływała na gospodarkę krajową. Biorąc pod uwagę obecną strukturę polskiego eksportu, w projekcie nie zdecydowano się na odejście od wymogu krajowości z następującymi wyjątkami:

- a) ze względu na fakt, że większości inwestycji bezpośrednich za granicą nie towarzyszy przemieszczenie przez granicę produktów, proponuje się aby wymóg krajowości nie dotyczył ubezpieczenia eksportowego tego rodzaju transakcji,
- b) z uwagi na przeważnie masowy charakter wywozu wyrobów i towarów lub świadczenia usług poza terytorium Polski na okres ryzyka poniżej 2 lat, proponuje się odejść od badania wymogu krajowości w przypadku oficjalnego wsparcia tego typu transakcji. Jedynymi wymogami dla uzyskania ubezpieczenia eksportowego będzie wówczas, aby podmiotem uprawnionym z ubezpieczenia eksportowego był przedsiębiorca krajowy oraz dokonanie eksportu towarów lub usług. Odstępstwo możliwe będzie po określeniu jego zakresu w stosownej uchwale produktowej, zaakceptowanej przez Komitet,
- c) przewidując zwiększanie w kolejnych latach udziału polskiego eksportu w PKB kraju i wzrost kooperacji polskich eksporterów z zagranicznymi dostawcami, przewidziano ewentualność odstępstwa od wymogu krajowości, wprowadzając możliwość udzielenia ubezpieczenia eksportowego również w sytuacji, gdy oficjalne wsparcie ubezpieczanej transakcji będzie korzystne ze względu na szczególny interes RP Zamknięty katalog sytuacji, w których tego rodzaju interes może występować, obejmuje trzy przypadki (por. art. 2 pkt 11). Projektodawca wskazuje w tym kontekście na szczególnie dużą skalę ubezpieczanego eksportu, wzrost zatrudnienia związany z tym eksportem oraz zwiększenie udziałów polskich przedsiębiorców w rynkach zagranicznych. Przewiduje się, że ten ostatni aspekt będzie dotyczył w szczególności ubezpieczania bezpośrednich inwestycji za granicą.

Projektowane przepisy art. 8 – 10 zasadniczo powtarzają obecnie obowiązujące unormowania art. 6a – 6e ustawy z 1994 r., określające zasady i tryb uznawania spełnienia przez eksporterów wymogu krajowości eksportowanych lub dostarczanych towarów i usług, z modyfikacjami wynikającymi z doświadczeń przy stosowaniu ustawy z 1994 r. W szczególności w przepisach tych dookreślono, że w odniesieniu do umów przedsiębiorcy zależnego wymóg krajowości ustala się w odniesieniu do przychodu netto z realizacji umowy przedsiębiorcy zależnego. Natomiast definicję składnika pochodzenia zagranicznego i składnika pochodzenia krajowego towaru lub usługi zdecydowano się przenieść do słowniczka (którego nie ma w obowiązującej ustawie). Art. 8 ust. 1 ustanawia zakres maksymalnego udziału składników pochodzenia zagranicznego w zależności od rodzaju eksportowanych towarów lub usług lub okresu ryzyka obejmowanego ubezpieczeniem,

identyczny z obecnie obowiązującym, który wynika z przepisów rozporządzenia wydanego na podstawie art. 6e ustawy z 1994 r. W zamierzeniu projektodawcy przepis ma charakter semiimperatywny, tj. wskazuje na maksymalny udział składników pochodzenia zagranicznego (a zarazem minimalny udział składników pochodzenia krajowego), aby dany projekt mógł korzystać z oficjalnego wsparcia. Wprowadzenie bardziej rygorystycznych wymogów w zakresie krajowości będzie mogło nastąpić w drodze umownej, na mocy art. 11 ust. 2 projektu.

Art. 9. określa tryb i zasady postępowania przy ustalaniu spełnienia wymogu krajowości, jak niżej:

- a) ust. 1 obarcza ubezpieczającego ciężarem dowodu spełnienia wymogu krajowości (z wyjątkiem sytuacji, gdy ubezpieczającym jest jednostka finansująca, a ciężar dowodu przyjmuje na siebie eksporter) oraz określa moment przeprowadzania tego dowodu, tj. przed wypłatą przez Korporację odszkodowania,
- b) ust. 2 przyjmuje za podstawę obliczania udziału składników pochodzenia zagranicznego ogół eksportowanych produktów (lub też ogół produktów dostarczanych w ramach umowy przedsiębiorcy zależnego),
- c) ust. 3 dopuszcza możliwość potwierdzenia wymogu krajowości poprzez udowodnienie minimalnego udziału składników pochodzenia krajowego, określonego zgodnie z umową, o której mowa w art. 11 ust. 2 projektu,
- d) ust. 4 zwalnia z wymogu ustalania pochodzenia wszystkich składników pochodzenia krajowego eksportowanego lub dostarczanego przez przedsiębiorcę zależnego produktu w momencie gdy udział ten został w sposób wystarczający udokumentowany niektórymi składnikami – przepis ten oraz przepis ust. 3 uelastyczniają przeprowadzenie dowodu,
- e) ust. 5 i 6 określają sposób ustalania poszczególnych składników eksportowanych lub dostarczanych towarów i usług do jako pochodzenia krajowego albo zagranicznego. W przepisach tych (i wszystkich pozostałych dotyczących wymogu krajowości), odmiennie niż w ustawie z 1994 r., posłużono się pojęciem towaru (a nie produktu), przez który proponuje się rozumieć wyroby własne oraz zakupione półprodukty i towary. Związane to jest z uwypukleniem kontekstu obejmowania ubezpieczeniem eksportowym eksportu (dostawy), z czym wiąże się raczej kategoria towaru niż produktu,

- f) ust. 7 ogranicza stosowanie określonych powyżej trybu i zasad w przypadku ochrony ubezpieczeniowej udzielanej na wniosek zagranicznej agencji kredytów eksportowych oraz gwarancji ubezpieczeniowej. W pierwszym przypadku udział składników kontraktu eksportowego pochodzących z poszczególnych krajów ustala według własnych zasad wnioskująca agencja i na tej podstawie Korporacja sprawdza przed udzieleniem ubezpieczenia eksportowego spełnienie wymogu krajowości w odniesieniu do części kontraktu realizowanej przez polskiego poddostawcę. Przeprowadzanie przez niego powtórnego dowodu w sprawie projektodawca uznaje za niezasadne. W przypadku gwarancji, o zastosowaniu takiego podejścia przesądza jej nieodwołalny charakter, co stoi w sprzeczności z ewentualnym warunkiem, uzależniającym wypłatę z tego tytułu, od spełnienia wymogu krajowości,
- g) przepis ust. 8 upoważnia ministra właściwego do spraw gospodarki, do określenia w rozporządzeniu wydanym w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, maksymalnego procentowego udziału składników pochodzenia zagranicznego, umożliwiającego uznanie produktu za krajowy, a także rodzajów dowodów, na podstawie których ustala się jego pochodzenie. Upoważnienie takie znajduje się w ustawie z 1994 r., przy czym proponuje się, odmiennie niż w obowiązującym stanie prawnym, wskazanie że wymóg krajowości obowiązuje nie tylko przedsiębiorców krajowych, ale też przedsiębiorców zależnych oraz określenie w wytycznych upoważnienia, że na wskazanie dopuszczalnego maksymalnego procentowego udziału składników pochodzenia zagranicznego wpływ będzie mieć okres ryzyka obejmowanego ubezpieczeniem, a nie (jak dotychczas) okres kredytu, bowiem okres ryzyka może być dłuższy, niż okres kredytu w przypadku, gdy ochroną ubezpieczeniową ma zostać objęte, obok ryzyka kredytu, również ryzyko produkcji (czyli ryzyko przed dokonaniem wysyłki towarów).

Art. 10. zawiera przepisy szczególne, określające sposób postępowania przy ustalaniu wymogu krajowości w przypadku niezrealizowania kontraktu eksportowego w całości, w następujący sposób:

- a) ust. 1 wskazuje, że wymóg krajowości ustala się w przypadku zaprzestania realizacji kontraktu eksportowego lub umowy przedsiębiorcy zależnego, przed ich planowanym ukończeniem (w niezrealizowanym zakresie), w odniesieniu do założeń poczynionych przez przedsiębiorcę na etapie zawierania kontraktu lub umowy, przy czym zgodnie z ogólną zasadą wynikająca z art. 9 ust. 1, założenia będą wymagały przedstawienia

stosownych dowodów. Dowodami w sprawie będą wszelkie dokumenty potwierdzające zamiar eksportera (przedsiębiorcy zależnego) nabycia czy wytworzenia poszczególnych składników eksportowanego lub dostarczanego towaru lub usługi, w sposób umożliwiający zaliczenie ich do krajowych,

- b) ust. 2 przesądza, że w przypadku wskazania przez eksportera (przedsiębiorcę zależnego) na niezależne od niego okoliczności skutkujące brakiem możliwości spełnienia wymogu krajowości, dowód przeprowadza się na zasadzie określonej przepisem ust. 1, przy czym stopień realizacji kontraktu eksportowego lub umowy przedsiębiorcy zależnego nie jest wówczas istotny. Przepis powyższy jest wzorowany na dużej klauzuli *rebus sic stantibus* (por. art. 357¹ k.c.) i służy ograniczeniu negatywnych dla ubezpieczającego skutków zdarzeń powstałych po dniu zawarcia umowy ubezpieczenia eksportowego, powstałych bez winy ubezpieczającego,
- c) ust. 3 określa najczęściej występujące okoliczności, których zajście skutkuje utratą spełnienia przez kontrakt eksportowy lub umowę przedsiębiorcy zależnego wymogu krajowości, np. zmianę kursów walut, cen podstawowych surowców, półproduktów i usług, przy czym katalog nie ma charakteru zamkniętego.

Art. 11. ust. 1 określa drugą podstawową zasadę, zgodnie z którą udzielenie ubezpieczenia eksportowego poprzedzone jest dokonaniem czynności prawnej (zawarciem umowy) pomiędzy Korporacją a stroną wnioskującą oraz wskazuje podmioty, które mogą być stroną takiej umowy. Oprócz ubezpieczającego i zlecającego udzielenie gwarancji ubezpieczeniowej, podmiotem takim, w związku z brzmieniem art. 6 ust. 3, może być również zagraniczna agencja kredytów eksportowych.

Art. 11. ust. 2 zobowiązuje strony umowy ubezpieczenia eksportowego do określania w tej umowie maksymalnego procentowego udziału składników pochodzenia zagranicznego w przychodzie netto z transakcji, umożliwiającego spełnienie wymogu krajowości. Komitet lub Korporacja w decyzjach indywidualnych, za zgodą strony umowy ubezpieczenia, będą mogli określić ten udział w sposób bardziej rygorystyczny niż ustawa i rozporządzenie, tj. udział ten będzie mógł być niższy niż maksymalny, określony w ww. aktach normatywnych. Zasada ta, jak zaznaczono powyżej, nie będzie miała zastosowania w przypadku obejmowania ochroną ubezpieczeniową inwestycji bezpośrednich za granicą oraz, za zgodą Komitetu, nie będzie musiała być stosowana w przypadku ubezpieczeń

kontraktów eksportowych o okresie ryzyka poniżej dwóch lat lub potwierdzenia przez KPUE zaistnienia szczególnego interesu RP.

Art. 12. ust. 1 określa obowiązki strony umowy ubezpieczenia eksportowego zawartej z Korporacją w przypadku zgłoszenia szkody objętej ubezpieczeniem. Ubezpieczający, ubezpieczony lub zlecający wystawienia gwarancji ubezpieczeniowej, jeśli jest jej beneficjentem, będą zobligowani do przedstawienia na żądanie Korporacji wszelkich informacji i dokumentów umożliwiających ustalenie okoliczności powstania szkody i jej rozmiarów oraz weryfikację, czy szkoda w całości lub części nie została zawiniona przez stronę umowy ubezpieczenia eksportowego. Treść artykułu 12 ust. 1 w przeciwieństwie do brzmienia analogicznego art. 11 ustawy z 1994 r., wskazuje, że dokumenty i informacje niezbędne do wypłaty odszkodowania będą przedstawiane przez podmiot dochodzący wypłaty z ubezpieczenia eksportowego na żądanie Korporacji. Dotychczasowa praktyka wypłaty przez Korporację odszkodowań wskazuje bowiem, iż podmioty dochodzące wypłaty odszkodowania nie są w stanie przewidzieć jakich dokumentów i informacji Korporacja może oczekiwać. Przewiduje się, że katalogi podstawowych informacji i dokumentów dla poszczególnych produktów będą określone przez Korporację w OWU dla poszczególnych produktów ubezpieczeniowych.

Ust. 2 w art. 12 podtrzymuje normę art. 6 Kodeksu cywilnego, że ciężar dowodu, w tym przypadku, iż szkoda jest następstwem ryzyka określonego w projekcie ustawy, spoczywa na dowodzącym tego faktu, czyli na ubezpieczającym, ubezpieczonym lub zlecającym wystawienie gwarancji ubezpieczeniowej (jeżeli jest on również jej beneficjentem).

Ust. 3 tego artykułu ustanawia możliwość odstępstwa od zasad wskazanych w ust. 1 i 2 w przypadku ubezpieczeń eksportowych udzielanych w formie reasekuracji czynnej na podstawie umów zawieranych przez Korporację z zagranicznymi agencjami kredytów eksportowych. Uzasadnieniem odstępstwa jest fakt, iż w takim przypadku podmiotem likwidującym szkodę jest zagraniczna agencja kredytów eksportowych i to ta agencja prowadzi postępowanie dowodowe mające na celu wskazanie okoliczności powstania szkody i jej rozmiarów, jak również weryfikację wykonania przez stronę umowy ubezpieczenia (i uprawnionego) obowiązków z niej wynikających. Zgodnie z praktyką międzynarodową reasekurator czynny (w tym przypadku Korporacja) jest związany wynikami postępowania dowodowego przeprowadzonego przez ubezpieczyciela wiodącego.

Art. 13 stanowiący przepis analogiczny do art. 12 ustawy z 1994 r., rozbudowuje obowiązujące regulacje dotyczące subrogacji ustawowej Korporacji:

- a) w razie dokonania przez Korporację części świadczenia subrogacja będzie następowała tylko do wysokości świadczenia wypłaconego przez Korporację – projekt w tym miejscu powiela regulacje obecnie obowiązujących OWU dla wielu produktów. Regulacja ta będzie analogiczna do normy art. 828 §1 k.c.,
- b) Korporacja będzie mogła odwrócić skutek subrogacji, jeżeli byłaby ona niezgodna z normami zagranicznego systemu prawnego, mającego zastosowanie do danego uprawnienia podlegającego subrogacji lub pociągała za sobą koszty niewspółmierne do wartości danego uprawnienia. W takich przypadkach podmioty związane z Korporacją umową ubezpieczenia eksportowego i uprawnieni z tego ubezpieczenia będą zobowiązani do wykonywania uprawnień w stosunku do swoich dłużników oraz ich poręczycieli czy gwarantów w oparciu o instrukcje udzielane im przez Korporację i na jej koszt. Zakłada się przy tym, iż w razie gdyby uprawnienia te miały znikomą wartość ekonomiczną, Korporacja nie będzie wydawała uprawnionym stosownych instrukcji. Brak możliwości odwrócenia automatycznego skutku subrogacji rodził trudności w dotychczasowej praktyce Korporacji oraz jej klientów,
- c) niewykonanie lub nieprawidłowe wykonanie obowiązków (instrukcji) wynikających z ust. 2 będzie skutkowało odmową wypłaty świadczenia przez Korporację lub obowiązkiem zwrotu wypłaconego świadczenia, ale tylko w zakresie tzw. adekwatnego związku przyczynowego. Takie rozwiązanie wydaje się być wyważone i racjonalne, biorąc pod uwagę wielorakie i często trudne do przewidzenia problemy praktyczne związane z dochodzeniem zaspokojenia z zabezpieczeń rzeczowych w państwach znacznie oddalonych od Polski pod względem geograficznym lub z punktu widzenia systemu lub praktyki stosowania prawa (a eksportowi do takich właśnie krajów ma m.in. służyć projektowana ustawa),
- d) w razie gdyby płatność na rzecz uprawnionego z ubezpieczenia eksportowego została dokonana przez Skarb Państwa na podstawie art. 14 ust. 4 ustawy (tj. bezpośrednio ze środków budżetu państwa), subrogacja z uprawnienia klienta Korporacji nadal będzie następowała na rzecz Korporacji, nie zaś na rzecz Skarbu Państwa. Rozwiązanie to służyć ma uniknięciu komplikacji prawnych w nabywaniu tych uprawnień jednocześnie przez Skarb Państwa oraz Korporację. Jest to o tyle uzasadnione, że

Korporacja wykonywać będzie działalność określoną w projekcie de facto na rachunek Skarbu Państwa (por. art. 35 ust. 6),

- e) przepis ust. 6 jest związany z okolicznością określoną w art. 12 ust. 3. Przewiduje się, że umowy Korporacji z zagranicznymi agencjami kredytów eksportowych będą wyłączały stosowanie przepisów art. 13 w związku z ww. regułą likwidowania szkody przez ubezpieczyciela wiodącego.

Zarówno przepisy art. 12 jak i art. 13, odnoszą się również do dotychczasowych wątpliwości, związanych z zakresem obowiązków nałożonych na podmioty korzystające z ubezpieczeń eksportowych udzielonych w formie gwarancji ubezpieczeniowej – obowiązująca ustawa z 1994 r. zasadniczo nie różnicuje tych obowiązków w odniesieniu do odmiennych czynności prawnych jakimi są umowa ubezpieczenia, umowa o udzielenie gwarancji i umowa gwarancji (umowa, inaczej dokument gwarancji, jest wydawana beneficjentowi gwarancji niebędącemu zleceniodawcą).

Należy dodać, że projektodawca nie powtarza brzmienia art. 12a ustawy z 1994 r., który nie oddaje ugruntowanej istoty stosunku prawnego pomiędzy gwarantem a beneficjentem gwarancji. Projekt ustawy nie przesądza, czy określone produkty mają zostać udzielone w formie ubezpieczenia czy gwarancji, pozostawiając tę kwestię do decyzji Komitetu oraz Korporacji. Jeżeli jednak niektóre z obecnych produktów ubezpieczeniowych zostaną w przyszłości zastąpione gwarancjami ubezpieczeniowymi, udzielanymi na rzecz beneficjentów, którzy będą jednocześnie podmiotami zlecającymi wystawienie gwarancji, to na zlecających wystawienie gwarancji powinny spoczywać obowiązki analogiczne do sytuacji, w których byłiby oni ubezpieczającymi lub ubezpieczonymi na podstawie stosunku prawnego ubezpieczenia. W przypadku natomiast, gdy ubezpieczenie eksportowe zostanie udzielone w klasycznym stosunku prawnym gwarancji kontraktowej, w ramach której zlecający oraz beneficjent gwarancji to różne podmioty, beneficjent gwarancji powinien wykonać tylko obowiązki wynikające z dokumentu gwarancji, która z reguły płatna jest „na pierwsze żądanie”. Poza dokumentem gwarancji nie istnieje bowiem żaden dokument tworzący stosunek prawny pomiędzy nim a Korporacją.

Art. 14 ustanawia nową formułę gwarancji Skarbu Państwa za zobowiązania z tytułu udzielonych ubezpieczeń eksportowych na mocy przepisów nowej ustawy.

Art. 14 ust. 1 stanowi, że w ramach gwarancji, Skarb Państwa zapewnić będzie płynność na rachunku, za pośrednictwem którego prowadzone będą określone w projekcie ustawy

rozliczenia finansowe. W przypadku gdy w uzasadnionej ocenie Korporacji stan środków na rachunku będzie niewystarczający na pokrycie wydatków, występować będzie ona występować z wnioskiem do ministra właściwego do spraw finansów publicznych o przekazanie środków w odpowiedniej wysokości. W obecnie obowiązującej ustawie, w przypadku ewentualnego braku środków na wyodrębnionym rachunku na pokrycie odszkodowań z tytułu ubezpieczeń eksportowych, Skarb Państwa może jedynie udzielić pożyczki budżetowej lub poręczyć kredyt bankowy zaciągnięty przez Korporację na spłatę takiego odszkodowania. Zmiana przepisów w tym zakresie jest więc zasadnicza i powinna zapewnić całkowite bezpieczeństwo w zakresie finansowania przez Korporację jej wymagalnych zobowiązań.

Art. 16 ust. 2 i 4 wzmacniają powyższą formułę wprowadzając gwarancję Skarbu Państwa, której beneficjentami będą podmioty uprawnione wobec Korporacji z tytułu udzielonych przez nią ubezpieczeń eksportowych, a która polegać będzie na możliwości wystąpienia przez te podmioty z żądaniem wykonania zobowiązania bezpośredniego do Skarbu Państwa. Warunkiem powstania roszczenia wobec Skarbu Państwa będzie niewykonanie przez Korporację swojego wymagalnego zobowiązania pieniężnego wynikającego z ubezpieczenia eksportowego, przy czym dodatkową przesłanką będzie uznanie przez Korporację swojego roszczenia albo tytuł egzekucyjny potwierdzający istnienie zobowiązania. Z praktycznego punktu widzenia ma to ograniczać możliwość korzystania z gwarancji Skarbu Państwa wyłącznie do takich przypadków, gdy istnienie zobowiązania Korporacji jest oczywiste, a nie zostało spełnione wyłącznie z powodu ewentualnego, przejściowego braku środków na wyodrębnionym rachunku bankowym „Interes Narodowy” (dalej wyodrębniony rachunek) (por. art. 35). W praktyce nie zakłada się braku środków na tym rachunku. Zakłada się, że Skarb Państwa będzie spełniał swoje zobowiązania, o których mowa w ust. 1, zatem powyższa gwarancja Skarbu Państwa nie będzie stosowana.

Wprowadzenie powyższego rozwiązania do projektu ustawy ma na celu ustawowe zapewnienie podmiotów korzystających z oficjalnego wsparcia co do rzeczywistego charakteru gwarantowania przez Skarb Państwa zobowiązań zaciąganych przez Korporację. Roszczenie uprawnionych do uzyskania świadczenia od Korporacji, przysługujące bezpośrednio od Skarbu Państwa, nieznanie obowiązującej ustawie, zdecydowanie wzmacnia gwarantowanie przez Skarb Państwa wypłacalności oficjalnego systemu ubezpieczeń eksportowych w Polsce. Aktualnie bowiem uprawnieni do uzyskania świadczenia od Korporacji, w przypadku braku środków na wyodrębnionym rachunku bankowym, na którym

Korporacja prowadzi rozliczenia z tytułu ubezpieczeń gwarantowanych przez Skarb Państwa, nie mają żadnego wpływu na możliwość zainicjowania przez Korporację procedury wystąpienia do Ministra Finansów z wnioskiem o udzielenie pożyczki bądź udzielenie poręczenia kredytu zaciągniętego przez Korporację na zasilenie tego rachunku, w trybie art. 13 ustawy z 1994 r.

Art. 14 ust. 3 określa, że żądający wykonania gwarantowanego zobowiązania bezpośrednio przez Skarb Państwa dołącza do żądania dokumenty potwierdzające uprawnienie do wystąpienia z tym żądaniem.

Art. 14 ust. 5 wskazuje, że organem reprezentującym Skarb Państwa w sprawach gwarancji jest minister właściwy do spraw finansów publicznych. Płynność na rachunku prowadzonym przez Korporację w związku z wykonywaniem przepisów projektu ustawy będzie obsługiwana z części 79 budżetu państwa „Obsługa długu Skarbu Państwa”, której dysponentem jest minister właściwy do spraw budżetu, finansów publicznych i instytucji finansowych.

Rozwiązania proponowane w art. 14, jak również przepis art. 15, mają umożliwić instytucjom finansowym traktowanie zobowiązań Korporacji z tytułu ubezpieczeń eksportowych, udzielanych na mocy przepisów projektu, jako zobowiązań gwarantowanych przez Skarb Państwa i spełniających wymogi ochrony kredytowej nierzeczywistej w rozumieniu art. 213-215 *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012* (Dz. Urz. UE L 176 z 27.06.2013, str. 1, z późn. zm.). Celem przepisów art. 14 i 15 jest umożliwienie instytucjom udzielającym kredytów i innych instrumentów o charakterze finansowym, objętych ubezpieczeniem eksportowym, przypisywania tym ekspozycjom wagi ryzyka na takich samych zasadach, jak gdyby były one bezpośrednio gwarantowane przez Skarb Państwa.

Konsekwencją gwarantowania przez Skarb Państwa zobowiązań Korporacji z tytułu ubezpieczeń eksportowych udzielanych na podstawie projektowanej ustawy będzie odrębność tych zobowiązań od pozostałego majątku Korporacji i ich przejęcie przez Skarb Państwa w razie jej upadłości, o czym stanowią przepisy art. 23 ust. 3 pkt 1 i 2 projektu ustawy.

Ponieważ projekt ustawy reguluje udzielanie gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeń eksportowych w sposób kompleksowy, projektodawca uznał za zasadne wyłączenie z zakresu jej stosowania *ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach*

i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa (Dz. U. z 2018 r. poz. 1808), o czym *a contrario* stanowi art. 16, przy czym proponuje się zachowanie stosowania przepisów art. 31 i 46 tej ustawy, w myśl których łączny limit zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu udzielanych gwarancji i poręczeń, określony w danym roku budżetowym w ustawie budżetowej, obejmie gwarancje udzielane pod rządami projektowanej ustawy, a Rada Ministrów w swoich corocznych sprawozdaniach przedstawianych Sejmowi będzie ujmować informację o gwarancjach udzielonych przez Skarb Państwa na mocy projektowanych przepisów.

Art. 17 ust. 1 realizuje postulat zgłaszany przez instytucje finansujące, zainteresowane uczestnictwem w oficjalnym wsparciu. Przepisy tego ustępu mają na celu nieobciążanie instytucji finansowych ryzykiem braku dochowania wymogu krajowości, złamania zakazu przekupstwa, czy też braku dopełnienia innych obowiązków dotyczących eksportera lub przedsiębiorcy zależnego, wynikających z Konsensusu OECD, w sytuacji gdy instytucje finansowe nie mają wpływu na ich spełnienie. Spełnienie tych wymogów zależy bowiem od działalności eksportera (względnie przedsiębiorcy zależnego). W praktyce instytucje finansowe zawierają z eksporterem umowy bezpośrednie, na podstawie których eksporter zobowiązuje się do dochowania wymogu krajowości, co jednak nie niweluje w pełni ryzyka, ponieważ takie zobowiązanie może zostać naruszone przez eksportera. Na podstawie nowej ustawy umowę bezpośrednią, o której mowa powyżej, będzie mogła zawrzeć z eksporterem (a także z jego przedsiębiorcą zależnym) Korporacja, przejmując w ten sposób ryzyko, o którym mowa powyżej.

W powyższym kontekście należy czytać przepis art. 17 ust. 1 pkt 4, który umożliwia określenie odpowiedzialności cywilnej eksportera lub przedsiębiorcy zależnego za naruszenie obowiązków określonych w jego umowie z Korporacją, w związku z odszkodowaniem wypłaconym ubezpieczającej daną transakcję instytucji finansującej.

Art. 17 ust. 2 zabezpiecza interes ubezpieczającego będącego jednostką finansującą, ustanawiając obowiązek zapłaty odszkodowania na jej rzecz, także w przypadku naruszenia przez eksportera lub przedsiębiorcę zależnego, którego kontrakt dana jednostka ubezpiecza, postanowień wyżej wskazanej umowy. W takiej sytuacji jednostka finansująca otrzyma odszkodowanie ubezpieczeniowe nawet pomimo naruszenia wymogów, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3 lub popełnienia przy zawieraniu kontraktu eksportowego lub umowy przedsiębiorcy zależnego przestępstwa przekupstwa lub innego przestępstwa o podobnym charakterze, które to naruszenia pod rządami ustawy z 1994 r. stanowiły podstawę odmowy

wypłaty odszkodowania w stosunku do jednostki finansującej. W myśl art. 17 ust. 1 pkt 4 odpowiedzialność cywilną wobec Korporacji za ww. naruszenia, nad którymi de facto ma pełną kontrolę, ponosić będzie przedsiębiorca krajowy lub zależny, w związku z działalnością którego jednostka finansująca uzyskała ubezpieczenie eksportowe. Oznacza to, że jeżeli Korporacja wypłaci odszkodowanie na rzecz jednostki finansowej i jednocześnie będą miały miejsce przedmiotowe naruszenia, to w ramach zawartej umowy z przedsiębiorcą krajowym lub z przedsiębiorcą zależnym, Korporacja będzie od nich dochodziła roszczeń z tytułu spełnionego świadczenia na rzecz jednostki finansującej, a wyegzekwowane środki będą zasilały wyodrębniony rachunek, służący do obsługi systemu ubezpieczeń eksportowych. Będzie to swoisty rodzaj sankcji cywilnej za nierzetelne postępowanie przedsiębiorców krajowych lub przedsiębiorców zależnych korzystających pośrednio z oficjalnego wsparcia, ponieważ nie można zapominać, że finansowanie zewnętrzne na realizację ich przedsięwzięć eksportowych jest finansowaniem celowym i korzysta z ubezpieczeń z gwarancją Skarbu Państwa m.in. dlatego, że przedsięwzięcia te są realizowane właśnie przez te podmioty.

Art. 17 ust. 3 zezwala na umowne zobowiązanie ubezpieczającej jednostki finansującej do przekazywania Korporacji wszelkich informacji, będących w posiadaniu tej jednostki, o zdarzeniach objętych umową Korporacji z eksporterem (przedsiębiorcą zależnym). Będzie to bowiem zobowiązanie własne jednostki finansującej, wykonanie którego leży w zakresie jej kontroli.

3. Zasady realizacji ubezpieczeń eksportowych

Art. 18 powiela przepis art. 5 ust. 2 ustawy z 1994 r. utrzymując stan prawny, w którym Korporacja prowadzi działalność w zakresie regulowanym przepisami projektu ustawy, w tym zawiera umowy ubezpieczenia eksportowego i towarzyszące we własnym imieniu.

Art. 19 określa katalog najbardziej typowych czynności Korporacji, jako podmiotu realizującego ubezpieczenia eksportowe w rozumieniu projektu ustawy. Treść otwartego katalogu nawiązuje do analogicznych postanowień ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, z uwzględnieniem szczególnego charakteru projektowanych ubezpieczeń eksportowych. Zadania określone w pkt 1–2, 4–7 oraz 9–12 ust. 1 tego artykułu realizowane są przez każdy zakład ubezpieczeń działający w obszarze ubezpieczeń eksportowych. Zadania ograniczone wyłącznie do specyfiki projektu ustawy, wskazane są w pkt 3, 8, 13, 14 i 15. Katalog ten jest niezbędny ze względu na odniesienie się do niego w umowie, którą w imieniu

Skarbu Państwa będzie zawierał z Korporacją minister właściwy do spraw gospodarki (por. art. 22).

Zgodnie z powszechną praktyką w zakresie prowadzenia działalności ubezpieczeniowej projektodawca dopuszcza możliwość zlecenia przez Korporację części zadań określonych w tym artykule podmiotom zewnętrznym (art. 19 ust. 2), przy czym katalog zadań oraz ich zakres mogący być przedmiotem zlecenia będzie ograniczony postanowieniami umowy pomiędzy ministrem właściwym do spraw gospodarki a Korporacją (por. art. 22 pkt 2).

Art. 20 określa zamknięty katalog opłat, które Korporacja może pobierać w związku z udzielaniem ubezpieczeń eksportowych. Punkty 1–3 tego artykułu wyszczególniają opłaty stanowiące ekwiwalent ryzyka ubezpieczeniowego ponoszonego przez Korporację (składka z tytułu ubezpieczeń eksportowych, wynagrodzenie z tytułu udzielenia gwarancji ubezpieczeniowych oraz prowizje z tytułu ubezpieczeń eksportowych). Przepis zawarty w punkcie 4 wprowadza odrębny rodzaj opłaty, pobieranej za czynności techniczne po stronie Korporacji, przygotowujące do zawarcia umowy ubezpieczenia eksportowego, w szczególności w przypadku gdy umowa taka nie zostanie zawarta. W sytuacji, gdy dojdzie do zawarcia umowy, koszty wykonania ww. czynności będą wliczane do opłat, o których mowa w punktach 1–3. Uzasadnieniem pobierania opłat administracyjnych są nakład pracy oraz koszty i wydatki ponoszone w związku z opiniowaniem wniosków o udzielenie lub o zmianę ubezpieczenia eksportowego w sytuacji, gdy składka ubezpieczeniowa, prowizja ani wynagrodzenie nie będą należne. Rozwiązanie takie będzie analogiczne do regulacji niektórych agencji kredytów eksportowych, działających w innych państwach. Przychody z tytułu składek, wynagrodzenia, prowizji oraz opłat, o którym mowa w tym artykule, będą zasilać wyodrębniony rachunek i będą przeznaczane na pokrycie przewidzianych w projekcie wydatków z tego rachunku (por. art. 35).

Przepis art. 21 zobowiązuje Skarb Państwa, reprezentowany przez ministra właściwego do spraw gospodarki, który będzie sprawował, na mocy art. 27, nadzór merytoryczny nad Korporacją w zakresie gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeń eksportowych, do zapłaty Korporację wynagrodzenia z tytułu wykonywania określonych w projekcie zadań, a których realizacja nie będzie pokrywana ze środków gromadzonych na wyodrębnionym rachunku. Wynagrodzenie pokryje co najmniej koszty realizacji wyżej wskazanych zadań. Taki zapis oznacza, że projektodawca dopuszcza możliwość zapłaty Korporacji wynagrodzenia przewyższającego pokrycie kosztów działalności prowadzonej lub zlecanej na

mocy przepisów projektu ustawy. Mechanizm kalkulacji wynagrodzenia będzie określony w niżej wskazanej umowie.

Art. 22 wskazuje, iż ww. umowa będzie określać zasady ustalania należnego Korporacji wynagrodzenia od Skarbu Państwa. Elementami składowymi tej umowy będą postanowienia dotyczące zasad ustalania wysokości tego wynagrodzenia, trybu i warunków przekazywania go Korporacji, wykaz zadań, których wykonanie może być zlecane podmiotom zewnętrznym, a także zakres i sposób prowadzenia ewidencji umów zlecających takie wykonanie. Przewiduje się, że zakres zadań zleczanych podmiotom zewnętrznym będzie obejmować co najmniej czynności agentów ubezpieczeniowych oraz doradców technicznych, finansowych oraz prawnych. Zatrudnienie powyższych doradców może być niezbędne zwłaszcza przy transakcjach szczególnie skomplikowanych oraz w razie konieczności prowadzenia przez Korporację postępowań regresowych i windykacyjnych poza granicami Polski.

Wynagrodzenie Korporacji z tytułu prowadzenia programu ubezpieczeń eksportowych wypłacane będzie nie, tak jak ma to miejsce obecnie, z wyodrębnionego rachunku bankowego, o którym mowa w art. 14 ustawy z 1994 r., tylko bezpośrednio z budżetu państwa. Jest to podyktowane zmianą formuły gwarancji Skarbu Państwa dla udzielanych przez Korporację ubezpieczeń eksportowych na mocy projektowanej ustawy. Niezasadne byłoby bowiem wiązanie wynagrodzenia Korporacji z wolumenem udzielonych przez nią ubezpieczeń w sytuacji, gdy nowa formuła gwarancji wprowadza bodźce do obejmowania tymi ubezpieczeniami większej liczby transakcji o podwyższonym ryzyku.

Art. 23 ust. 1 wyłącza w stosunku do firmy i działalności Korporacji objętej projektem stosowanie ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz *ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń* (Dz. U. z 2018 r. poz. 2210, z późn. zm.). Wyłączenia odnoszące się do działalności KUKE wynikają z faktu, że powierzana Korporacji w projekcie ustawy działalność będzie prowadzona na zasadach odrębnych od działalności komercyjnej, bowiem zobowiązania wynikłe z tego tytułu są gwarantowane przez Skarb Państwa. Zatem projekt stanowi *lex specialis* w stosunku do komercyjnej działalności ubezpieczeniowej.

Wyłączenie w stosunku do firmy Korporacji powtarza analogiczną normę art. 5 ust. 5 ustawy z 1994 r., która uzasadniona jest szczególnym znaczeniem firmy Korporacji, jako polskiej agencji kredytów eksportowych i jej utrwaleniem się w obrocie krajowym

i międzynarodowym oraz faktem, że w ten sposób jest ona wpisana do wielu rejestrów publicznych poza granicami Polski.

Art. 23 ust. 2 wyłączając stosowanie przepisów art. 807 § 1 i 811 Kodeksu cywilnego powiela regulację zawartą w art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z 1994 r. Proponuje się również wyłączenie, w odniesieniu do prowadzonej przez Korporację działalności na mocy projektowanych przepisów stosowania art. 809 Kodeksu cywilnego. Artykuł ten nakłada na zakłady ubezpieczeń obowiązek wydania polisy, jako dowodu zawarcia umowy ubezpieczenia. W przypadku oficjalnego wsparcia stosowanie tej normy nie miałyby dodatkowego znaczenia gwarancyjnego dla stron wnioskujących o ubezpieczenie eksportowe, gdyż zgodnie z art. 12 ust. 1 udzielenie ubezpieczenia eksportowego może nastąpić wyłącznie na podstawie umowy zawartej z ubezpieczającym, zlecającym udzielenie gwarancji ubezpieczeniowej albo zagraniczną agencją kredytów eksportowych. W praktyce umowy pomiędzy Korporacją a ubezpieczającymi zawierane są w formie pisemnej i każda ze stron dysponuje, dla celów dowodowych własnym egzemplarzem dokumentu, w którym określone są wzajemne prawa i obowiązki. Konieczność wydawania przez Korporację kolejnego dokumentu stronie umowy oznaczałoby jedynie biurokratyzację procesu udzielania ubezpieczeń eksportowych.

W związku z wykonywaniem przez Korporację działalności ubezpieczeniowej na zasadach komercyjnych art. 23 ust. 3 zawiera postanowienia związane z możliwością jej upadłości. Przepisy te stanowią, że wszelkie zobowiązania oraz prawa Korporacji, powstałe w związku z działalnością gwarantowaną przez Skarb Państwa, a także środki zgromadzone z tego tytułu na wyodrębnionym rachunku, nie wchodzi do masy upadłości Korporacji. Prawa te i środki pieniężne w takim przypadku przejdą na Skarb Państwa, reprezentowany przez ministra upoważnionego przez Radę Ministrów do zapewnienia co najmniej obsługi zawartych już umów ubezpieczenia eksportowego. Proponuje się nie wskazywać w projekcie ustawy ministra, który zapewni tę ciągłość, ze względu na zapewnienie elastyczności systemu, w tym w kontekście zdolności administracyjno-organizacyjnej wskazanego organu w momencie gdyby taka sytuacja miała miejsce. Wybór ten siłą rzeczy ograniczy się do ministrów: właściwego do spraw gospodarki i właściwego do spraw finansów publicznych.

W przypadku gdy Rada Ministrów uzna, że w ww. sytuacji wystąpi możliwość powierzenia działalności ubezpieczeniowej gwarantowanej przez Skarb Państwa podmiotowi zewnętrznemu w celu udzielania ubezpieczeń, proponuje się przepis (pkt 3 lit. b) upoważniający ww. ministra do zlecenia tej działalności podmiotowi, który zagwarantuje jej wykonywanie w zgodzie z przepisami projektu ustawy, nie dłużej niż przez jeden rok

(założono że do tego czasu zostanie przyjęta nowa ustawa regulująca ubezpieczenia eksportowe z gwarancją Skarbu Państwa). Wybór ten nastąpi spośród działających na rynku zakładów ubezpieczeń kredytów eksportowych od co najmniej trzech lat (od chwili zawarcia umowy powierzenia) i będzie mógł być uwarunkowany przejęciem tej części pracowników Korporacji, którzy związani są z realizacją ubezpieczeń z gwarancją Skarbu Państwa. W związku z koniecznością szybkiego podjęcia decyzji proponuje się stosować tryb wyboru „z wolej ręki”, o którym mowa w *ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1986, z późn. zm.). Z chwilą powierzenia przez Radę Ministrów prowadzenia działalności ubezpieczeniowej nowemu podmiotowi, przejdą na niego wszelkie wierzytelności, inne prawa, obowiązki oraz środki, przysługujące Korporacji przed ogłoszeniem jej upadłości, a po jej upadłości Skarbowi Państwa. Ponadto proponuje się rozszerzenie ochrony aktywów Korporacji, powstałych w toku wykonywania działalności określonej projektem, poprzez wyłączenie ich spod egzekucji (art. 23 ust. 5).

Przepis art. 23 ust. 6 wyłącza stosowanie *ustawy z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1508, z późn. zm.), co wynika z faktu wprowadzenia bezpośredniej gwarancji Skarbu Państwa dla zobowiązań Korporacji z tytułu udzielonych przez nią pod rządami projektowanej ustawy ubezpieczeń eksportowych. Zastosowanie tego przepisu *a contrario* w praktyce będzie możliwe, bowiem działalność prowadzona przez Korporację na podstawie ustawy będzie wyodrębniona dla celów ewidencji, sprawozdawczości i podatkowych, w stosunku do pozostałej działalności Korporacji, prowadzonej na podstawie ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (por. art. 37).

Z względu na fakt, że projektowana działalność stanowi *lex specialis* w stosunku do działalności ubezpieczeniowej prowadzonej na zasadach komercyjnych, która jest zwolniona zgodnie z *dyrektywą Rady (WE) nr 112/2006 z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej* (Dz. Urz. UE L 347 z 11.12.2006, str. 1, z późn. zm.) z podatku od towarów i usług, projektodawca potwierdza (art. 24), że działalność Korporacji gwarantowana przez Skarb Państwa również jest zwolniona z tego podatku w zakresie określonym przepisem art. 43 ust. 1 pkt 37 ustawy o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2018 r. poz. 2174, z późn. zm.).

Na mocy art. 25 i 26 projektu ustawy w sposób wyraźny potwierdzone w niej zostają kwestie obowiązku dochowania tajemnicy ubezpieczeniowej w odniesieniu do indywidualnych umów ubezpieczeń eksportowych gwarantowanych przez Skarb Państwa, przez co projektodawca

rozumie wszelką dokumentację związaną z tymi umowami. Treść postanowień tych artykułów zasadniczo odzwierciedla analogiczne postanowienia ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Powodem wprowadzenia tych przepisów do projektu ustawy jest potrzeba objęcia porównywalnym stopniem ochrony informacji wrażliwych przetwarzanych na mocy przepisów projektu, jak i przetwarzanych na podstawie wyżej wskazanej ustawy. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń Korporacji, powstałych przy wykonywaniu ustawy z 1994 r. (Korporacja co do zasady chroni informacje wrażliwe swoich klientów) przewiduje się, że brak porównywalnej ochrony w nowym porządku prawnym skutkowałby znaczącym zmniejszeniem zainteresowania ubezpieczających ofertą gwarantowaną przez Skarb Państwa. Zdaniem projektodawcy zachowanie tajemnicy dotyczącej indywidualnych umów na zasadach analogicznych, jak w przypadku obrotu komercyjnego, stanowić będzie wyraźny bodziec dla eksporterów do korzystania z projektowanych instrumentów wsparcia.

Art. 25 wprowadza przepisy ustanawiające tajemnicę ubezpieczeniową w odniesieniu do dokumentacji związanej z indywidualnymi umowami ubezpieczenia eksportowego oraz zakres przedmiotowy i podmiotowy tej tajemnicy. Przepisy te odpowiadają przepisom o tajemnicy ubezpieczeniowej w ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Ograniczenie przedmiotowego zakresu tajemnicy do indywidualnych umów wynika z publicznoprawnego charakteru oficjalnie wspieranych ubezpieczeń eksportowych, przede wszystkim z angażowania w system środków publicznych, z czego bezpośrednio wynika jawność wytwarzanej i przetwarzanej przez Korporację i właściwych ministrów informacji niezwiązanej z indywidualnymi umowami ubezpieczenia eksportowego. W związku z tym ustanawiana tajemnica ubezpieczeniowa nie obejmuje informacji zbiorczych, w tym dotyczących realizacji umów Korporacji z ministrem właściwym do spraw gospodarki i z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych. Ten rodzaj informacji będzie dostępny w trybie dostępu do informacji publicznej.

Ust. 1 tego artykułu wskazuje katalog podmiotów i osób objętych obowiązkiem zachowania tajemnicy. Katalog ten obejmuje Korporację i osoby w niej zatrudnione, osoby i podmioty, którym zleciła wykonywanie zadań, a także członków Komitetu, oraz osoby biorące udział w jego posiedzeniach, a więc te, od których przede wszystkim zależy wykonywanie projektowanych przepisów.

Art. 25 ust. 2 obejmuje obowiązkiem zachowania tajemnicy wszystkie osoby, którym zostanie udostępniona dokumentacja związana z indywidualnymi umowami ubezpieczeń

eksportowych, co w pierwszej kolejności obejmować będzie pracowników administracji publicznej, przy pomocy których swoje zadania wykonywać będą członkowie Komitetu.

Art. 25 ust. 3 wyłącza obowiązek zachowania tajemnicy w sytuacjach, gdy z wnioskiem o udostępnienie informacji nią objętych zwrócą się uprawnione organy. Katalog tych organów jest nieco inny niż katalog określony w art. 35 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Ze względu na specyfikę regulowanej materii katalog został rozszerzony m.in. o OECD, Komitet oraz osoby biorące udział w jego posiedzeniach, a także organy Unii Europejskiej oraz organizacji międzynarodowych, zgodnie z zawartymi umowami międzynarodowymi i porozumieniami.

Art. 25 ust. 4 określa podmioty, którym zezwala się na przekazywanie informacji objętej tajemnicą, o której mowa w art. 25 ust. 1. Katalog tych podmiotów został określony ze względu na zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemu ubezpieczeń eksportowych oraz umożliwienie wykonywania przepisów zawartych w projekcie (pkt 2 w ust. 4).

Art. 25 ust. 6 wyłącza obowiązek zachowania tajemnicy w zakresie udostępniania przez Korporację na zasadach i w trybie określonych w *ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 470, z późn. zm.).

Normy art. 25 ust. 7 i 8 wyłączają zachowanie tajemnicy w przypadku złożenia przez osobę lub podmiot nią związany zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz w przypadku publikowania zagregowanych zestawień statystycznych i innych, uniemożliwiających identyfikację podmiotu, który jest chroniony obowiązkiem zachowania tajemnicy.

Norma art. 26 zobowiązuje natomiast osoby i podmioty, które współpracując z organami ścigania ujawniły tajemnicę związaną z indywidualnymi umowami ubezpieczenia eksportowego, do nieujawniania tego faktu innym osobom, w szczególności stronie takiej umowy. To rozwiązanie, jak również przepis art. 25 ust. 5 i 6, również są tożsame z normami obowiązującym na mocy ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Przepisy art. 27 ustanawiają nadzór merytoryczny ministra właściwego do spraw gospodarki nad działalnością ubezpieczeniową Korporacji gwarantowaną przez Skarb Państwa, co oznacza brak zmian w tym zakresie w stosunku do obecnych rozwiązań w ustawie z 1994 r. Projektuje się, aby w ramach nadzoru minister, tak jak w obowiązującym stanie prawnym, przeprowadzał kontrolę w Korporacji, był uprawniony do żądania od niej informacji i wyjaśnień oraz do żądania usunięcia w wyznaczonym terminie stwierdzonych w toku

kontroli nieprawidłowości (także na podstawie udzielonych przez Korporację informacji i wyjaśnień). Nowe unormowanie stanowi przepis pkt 4 w ust. 2, który daje ministrowi uprawnienie do wydawania Korporacji zaleceń dotyczących jej współpracy z Komitetem, co ma na celu zapewnienie płynnej współpracy obu podmiotów, biorąc pod uwagę zwiększane kompetencje tego ostatniego.

Art. 28 zawiera przepisy określające zakres (wykonywanie przepisów projektu ustawy) i tryb przeprowadzania kontroli przez ministra właściwego do spraw gospodarki. Na podstawie stosowania obowiązujących przepisów o kontroli ustawy z 1994 r. oraz w związku z art. 29 zakłada się, że przeprowadzanie kontroli co dwa lata zapewni sprawny nadzór ministra nad działalnością Korporacji prowadzoną na mocy projektowanych przepisów, w tym umożliwi wprowadzanie ewentualnych korekt funkcjonowania systemu oficjalnego wsparcia.

W ust. 2. proponuje się ograniczyć czas trwania kontroli do czterdziestu ośmiu dni roboczych, co odpowiada maksymalnemu czasowi trwania kontroli w jednym roku u dużego przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców (por. art. 55 ust. 1 pkt 4 tamże).

Ust. 3 wskazuje kluczowe obszary, które będą obejmowane kontrolą, tj. wykonywanie przez Korporację uchwał Komitetu (co obejmie również badanie zgodności OWU z uchwałami Komitetu), umowy z ministrem właściwym do spraw gospodarki oraz zadań nałożonych na Korporację w projekcie.

Ust. 4 stanowi, podobnie jak w obowiązującym stanie prawnym, uprawnienie dla Prezesa Korporacji do zgłoszenia umotywowanych zastrzeżeń do ustaleń kontroli, a także prawo odmowy podpisania protokołu pokontrolnego z podaniem przyczyn odmowy na piśmie.

Ust. 5 określa, że – podobnie jak w obecnym stanie prawnym – odmowa podpisania protokołu kontroli nie zwalnia Korporacji z obowiązku spełnienia żądań ministra właściwego do spraw gospodarki.

Dla wykonania ww. uprawnień kontrolnych niezbędne jest, podobnie jak w obowiązującym stanie prawnym, upoważnienie ministra właściwego do spraw gospodarki do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowego sposobu przeprowadzania kontroli (ust. 7). Należy dodać, że regularny (kwartalny) nadzór nad przepływami finansowymi na wyodrębnionym rachunku będzie sprawowany przez ministrów reprezentowanych w Komitecie na mocy przepisu art. 38.

W związku z przewidywanym rozszerzeniem prowadzonej na podstawie projektowanych przepisów skali działalności Korporacji, w tym uprawnieniem do zlecania przez nią części zadań podmiotom zewnętrznym, proponuje się zastosować przepisy (art. 29) o audycie *ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej* (Dz. U. z 2018 r. poz. 508, z późn. zm.). Projektuje się, że audyt będzie prowadzony przez Krajową Administrację Skarbową (dalej „KAS”) co dwa lata, przemiennie z kontrolą wykonywaną przez ministra właściwego do spraw gospodarki (por. art. 48 i 49). Zgodnie z przepisem ust. 3 przywołującym stosowne przepisy ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, audyt obejmie ocenę gospodarowania przez Korporację wynagrodzeniem z tytułu działalności prowadzonej na podstawie projektowanych przepisów pod kątem oszczędności, skuteczności, efektywności, celowości i zgodności z prawem, z wyjątkiem oceny celowości wydatkowania środków pokrywanych z tej części wynagrodzenia, która przewyższy koszty i wydatki Korporacji z niego pokrywane. Przyjęto bowiem, że ocena celowości wydatkowania środków z marży na działalności gwarantowanej przez Skarb Państwa wykracza poza ramy nadzoru sprawowanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki (oraz ministra właściwego do spraw finansów publicznych), określne projektem. Jest to materia nadzoru właścicielskiego nad Korporacją, który obecnie sprawuje, na mocy przepisów *ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1182, z późn. zm.), Prezes Rady Ministrów.

Minister właściwy do spraw gospodarki będzie zobowiązany zawiadomić właściwy organ KAS o sposobie wykorzystania informacji z audytu lub o przyczynach ich niewykorzystania. W ten sposób zapewniony zostanie również sformalizowany przepływ informacji między sprawującym nadzór ministrem właściwym do spraw gospodarki a ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, odpowiedzialnym za gwarantowanie w imieniu Skarbu Państwa ubezpieczeń eksportowych (por. art. 36 ust. 4).

Przewiduje się, że przepisy o kontroli i audycie zapewnią skuteczny nadzór nad projektowaną działalnością Korporacji.

4. Komitet Polityki Ubezpieczeń Eksportowych

Zgodnie z art. 30 pkt 1 i 2 Komitet uzyska więcej kompetencji o charakterze strategicznym w zakresie ubezpieczeń eksportowych niż na podstawie ustawy z 1994 r.

Art. 30 pkt 1 wskazuje zakres właściwości Komitetu. Do zadań Komitetu należy:

- a) określanie polityki udzielania ubezpieczeń eksportowych względem poszczególnych krajów. Mieścić się tu będą zagadnienia ogólnej polityki, ustalonej przez członków Komitetu, w odniesieniu do poszczególnych państw. Przewiduje się, że sprawy w tym zakresie będą zgłaszać Komitetowi do rozpatrzenia jego członkowie i Korporacja. Ponadto mieścić się tu będą również sprawy wynikające z ustaleń poczynionych na forum organizacji międzynarodowych, np. OECD, w tym przede wszystkim określanie ryzyka krajów,
- b) określanie uprawnień Korporacji do podejmowania decyzji dotyczących ubezpieczenia eksportowego. Domniemywa się, że Komitet będzie posiadał pełnię kompetencji do podejmowania decyzji w sprawie udzielenia ubezpieczenia eksportowego. Ze względu na skalę ubezpieczeń oraz charakter poszczególnych produktów, część swojej kompetencji Komitet powinien scedować na Korporację. Zakłada się, że Komitet, podobnie jak w obecnym stanie prawnym, określi zakres tej cesji, przy czym proponuje się wyłączenie możliwości przekazania Korporacji uprawnień do podejmowania decyzji w sprawach enumeratywnie wskazanych w projekcie ustawy, które będą zastrzeżone do wyłącznej kompetencji Komitetu ze względu na ich wagę. Do tej kategorii spraw należeć będzie wprowadzenie do obrotu przez Korporację nowego produktu ubezpieczenia eksportowego (por. art. 3 pkt 5), objęcie ubezpieczeniem eksportowym kosztu utraconych korzyści i innych szkód (por. art. 5 ust. 6), udzielenie ubezpieczenia pomimo stwierdzenia szczególnie wysokiego ryzyka w związku ze stwierdzeniem wystąpienia szczególnego interesu RP (por. art. 5 ust. 7), udzielenie ubezpieczenia bez względu na wymóg krajowości (por. art. 7 ust. 2), także w przypadku gdy będzie ono związane ze szczególnym interesem RP (por. art. 7 ust. 3),
- c) określanie zasad działalności Korporacji w zakresie poszczególnych produktów, z uwzględnieniem standardów obowiązujących w Unii Europejskiej, w tym zasad ustalania wynagrodzenia z tytułu gwarancji ubezpieczeniowych oraz stawek ubezpieczeniowych, prowizji i opłat administracyjnych. Ta kompetencja Komitetu obejmuje uchwalanie zasad (i trybu) postępowania Korporacji przy rozpatrywaniu wniosków o ubezpieczenie eksportowe, w rozbiciu na poszczególne produkty lub grupy produktów oferowane w ramach oficjalnego wsparcia. Zasady te będą rozwinięciem zasad określonych w projekcie. Ze względu na szczegółowość tego rozwinięcia i wymóg zachowania elastyczności systemu oficjalnego wsparcia nie jest

możliwe aby było ono przedmiotem regulacji ustawowej. Korzystając z niniejszej kompetencji Komitet będzie mógł określić zasady działalności Korporacji w zakresie nowych produktów, w przypadku wprowadzania takich do obrotu (por. art. 3 ust. 5) oraz będzie mógł postanowić o niestosowaniu wymogu krajowości w przypadku produktów w ramach ubezpieczeń kontraktów eksportowych w tzw. krótkim terminie, (do dwóch lat), np. w stosunku do polis obrotowych (por. art. 7 ust. 2),

- d) określanie sposobu obliczenia kwoty zobowiązań Korporacji z tytułu udzielonych ubezpieczeń eksportowych. Dotyczyć to będzie zarówno kwestii technicznych, takich jak np. wskazanie kursów dnia do przeliczeń z walut obcych na złote, jak również zasad ustalania zobowiązań Korporacji w przypadku spraw, które są w toku,
- e) podejmowanie decyzji o ubezpieczeniu eksportowym w indywidualnych przypadkach, zastrzeżonych dla Komitetu tak jak to opisano w pkt b), a także wydawanie wstępnych opinii odnośnie możliwości udzielenia ubezpieczenia eksportowego w przypadku wystąpienia przesłanek budzących istotne wątpliwości Korporacji co do zasadności objęcia ochroną ubezpieczeniową transakcji, ze względu na przedmiot eksportu, sytuację międzynarodową lub dwustronne relacje Polski z krajem importera, przy czym Korporacja będzie mogła występować z tymi wnioskami na każdym etapie oceny wniosku o udzielenie ubezpieczenia eksportowego.

Art. 31 ust. 1 określa, że w skład Komitetu wchodzi po jednym przedstawicielu ministra właściwego do spraw gospodarki, ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz ministra właściwego do spraw zagranicznych, w randze sekretarza lub podsekretarza stanu. Przedstawiciele ci będą powoływani przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek właściwego ministra. W stosunku do obowiązującego stanu prawnego skład Komitetu zawęży się do trzech, kluczowych z punktu widzenia przedmiotu regulacji ministrów. Minister właściwy do spraw gospodarki odpowiada za rozwój eksportu oraz sprawuje nadzór merytoryczny nad Korporacją, minister właściwy do spraw finansów publicznych odpowiada za finansowanie ubezpieczeń eksportowych gwarantowanych przez Skarb Państwa oraz za dług publiczny, a także uczestniczy w pracach ciał OECD i UE związanych z przedmiotem regulacji, natomiast minister właściwy do spraw zagranicznych odpowiada za kształtowanie polityki względem innych krajów.

Art. 32 stanowi w podstawach tryb działania Komitetu. W szczególności przewiduje się, że przewodniczącym Komitetu (tak jak obecnie) będzie przedstawiciel ministra właściwego do

spraw gospodarki. Proponuje się, tak jak to ma miejsce obecnie, aby członkowie Komitetu podejmowali decyzje korespondencyjnie (tryb pisemny), lub na posiedzeniach. Nowym rozwiązaniem jest wskazanie wprost możliwości odbywania posiedzeń przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

W artykule tym ustala się zasady uzgadniania stanowisk przez Komitet czyli kwestię większości głosów i kworum, które będą wymagane do podjęcia przez Komitet decyzji w sprawie, w tym w drodze uchwały, bowiem materia ta ma zasadnicze znaczenie dla ważności decyzji Komitetu i powinna być uregulowana ustawowo - obecnie jest regulowana *rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2005 r. w sprawie szczegółowego trybu działania i organizacji Komitetu Polityki Ubezpieczeń Eksportowych* (Dz. U. poz. 1446, z późn. zm.). Proponuje się podtrzymanie obowiązującej obecnie zasady jednomyślności członków Komitetu podczas uzgodnień w trybie pisemnym, natomiast w związku ze zmniejszeniem składu osobowego Komitetu do trzech osób, projektuje się ustanowienie zasady większości dwóch trzecich głosów dla podjęcia większości decyzji przez to ciało na posiedzeniu. Wyjątek od tej zasady, czyli jednogłośnieść (jednomyślność) członków Komitetu proponuje się wprowadzić w przypadku większości decyzji pozostających w wyłącznej kompetencji Komitetu, o których mowa w art. 30 pkt 5. W czterech przypadkach z pięciu tamże wymienionych, ze względu na wagę rozpatrywanych spraw obowiązywać powinna jednomyślność członków Komitetu. Jednogłośnieść nie obowiązywałaby jedynie w przypadku decydowania przez Komitet o odstępowaniu od wymogu krajowości w transakcjach krótkoterminowych (w uchwałach produktowych lub w decyzjach indywidualnych).

Ponadto proponuje się, wzorem ustawy z 1994 r., aby:

- a) uchwały Komitetu były wiążące dla Korporacji,
- b) sekretariat Komitetu był prowadzony przez urząd obsługujący ministra właściwego do spraw gospodarki.

Termin na przedstawienie przez Komitet Radzie Ministrów sprawozdania ze swojej działalności za ubiegły rok proponuje się przesunąć w stosunku do stanu obecnego o jeden miesiąc (na koniec czerwca), ze względu na wykorzystywane w tym sprawozdaniu dane Głównego Urzędu Statystycznego, które dostępne są z końcem marca.

Szczegółowy tryb działania Komitetu projektodawca pozostawia do unormowania Radzie Ministrów w rozporządzeniu.

Przepis art. 33 ma na celu zmniejszenie wagi ryzyka przypisanego ubezpieczeniom eksportowym gwarantowanym przez Skarb Państwa. W celu ochrony bezpieczeństwa obrotu prawnego przepis tego artykułu wprowadza zasadę, iż bezskuteczność, nieważność lub innego rodzaju nieprawidłowość dotycząca uchwał Komitetu lub niezgodność umów ubezpieczenia eksportowego z tymi uchwałami, nie będą wpływać na ważność ubezpieczenia eksportowego. Domniemywa się na zasadzie *a contrario* do przepisu art. 32 ust. 5, że uchwały Komitetu, tak jak dotychczas, nie będą wiążące dla klientów Korporacji.

W momencie gdy ubezpieczenie eksportowe zostanie udzielone, ryzyko spełnienia licznych wymogów dla jego udzielenia (w relacji Korporacja – Komitet – organy administracji publicznej), wskazanych w projekcie ustawy, nie powinno obciążać klientów Korporacji, ponieważ w większości przypadków spełnienie tych wymogów nie będzie leżeć w zakresie ich kontroli. Wymogi te mogą dotyczyć uzyskania uprzedniej uchwały Komitetu, cech strukturalnych danego produktu ubezpieczeniowego lub cech podmiotów uprawnionych do korzystania z niego. Tytułem przykładu - uchwały Komitetu, stanowiące źródło kompetencji dla Korporacji do udzielenia ubezpieczenia eksportowego, mają zastosowanie jedynie w relacji Komitet – Korporacja i nie są jawne z urzędu dla jej klientów.

Brak ww. przepisu mógłby podważyć jeden z celów projektowanej ustawy, jakim jest ułatwienie dostępu do oficjalnie wspieranych ubezpieczeń eksportowych. Wśród klientów Korporacji mogłaby się pojawić wątpliwość, czy wymogi dotyczące uzyskania uprzedniej uchwały Komitetu i spełnienia cech strukturalnych danego produktu lub cech podmiotów uprawnionych do korzystania z niego, powinny zostać zweryfikowane tylko przez Korporację, czy też również przez klientów. Bez wprowadzenia art. 33 zachodzi ryzyko uznania, że wymogi te będą musiały być weryfikowane również przez klientów Korporacji, podczas gdy spełnienie tych wymogów zazwyczaj będzie leżeć poza kontrolą klientów, a przynajmniej wydłuży zasadniczo czas do zawarcia umowy ubezpieczenia.

Art. 33 nie będzie przy tym wyłączał możliwości takiego ukształtowania OWU lub konkretnej umowy ubezpieczenia, aby brak spełnienia danego wymogu ustawowego, którego spełnienie leży w zakresie kontroli klienta Korporacji, skutkowało odmową wypłaty świadczenia wynikającego z umowy ubezpieczenia eksportowego, mimo ważnego obowiązywania ubezpieczenia eksportowego.

5. Finansowanie ubezpieczeń eksportowych

Przepisy rozdziału 5 projektu stanowią odpowiednik postanowień art. 5a i art. 10 ustawy z 1994 r. z niezbędnymi modyfikacjami wynikającymi z proponowanej nowej formuły gwarancji Skarbu Państwa.

Art. 34, analogicznie jak przepis art. 5a obowiązującej ustawy, stanowi że w ustawie budżetowej określa się limit, którego nie mogą przekroczyć łączne zobowiązania Korporacji z tytułu ubezpieczeń eksportowych. Ze względu na bezwarunkowy charakter nowej gwarancji Skarbu Państwa, realizowanej na uprawnione żądanie Korporacji, rezygnuje się natomiast z ustalania w ustawach budżetowych rocznego kwotowego limitu nowej gwarancji, tak jak to ma miejsce obecnie w odniesieniu do planowanych wypłat z tytułu poręczeń kredytów i pożyczek udzielonych Korporacji w ramach gwarancji Skarbu Państwa.

Ponieważ projekt nie zmienia podstawowych założeń systemu oficjalnego wsparcia polskiego eksportu, dotychczasowy rachunek bankowy, o którym mowa w art. 10 ustawy z 1994 r., będzie mógł być dalej prowadzony w niezmienionej formie pod rządami nowej ustawy.

Art. 35 powtarza zatem większość postanowień art. 10 ustawy z 1994 r., nieco je modyfikując w celu dostosowania do nowych rozwiązań.

W katalogu (otwartym) środków gromadzonych na wyodrębnionym rachunku wskazuje się po raz pierwszy prowizje i opłaty administracyjne z tytułu ubezpieczeń eksportowych oraz środki przekazane przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych z tytułu gwarancji Skarbu Państwa. Nie uwzględnia się natomiast środków pochodzących z kredytów bankowych i pożyczek ze środków Skarbu Państwa, które nie będą stosowane w nowym reżimie prawnym, oraz środków przekazanych przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych z tytułu umów dwustronnych zawartych z państwami – uczestnikami Polskiego Funduszu Stabilizacyjnego, którego środki zostały w całości wykorzystane do połowy lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku.

Analogicznie modyfikuje się otwarty katalog przeznaczenia środków gromadzonych na wyodrębnionym rachunku. Dodaje się składki i prowizje reasekuracyjne oraz prowizje z tytułu udziału Korporacji w ubezpieczeniach udzielanych przez zagraniczne agencje kredytów eksportowych, wynagrodzenia, prowizje i opłaty administracyjne z tytułu ubezpieczeń eksportowych oraz koszty postępowań sądowych i arbitrażowych. Nie uwzględnia się natomiast spłaty kredytów bankowych i odsetek od nich, spłaty pożyczek ze środków Skarbu Państwa oraz prowizji (wynagrodzenia Korporacji) za udzielanie

ubezpieczeń eksportowych pod rządami projektowanej ustawy. Przyjęto bowiem, że ponoszone przez Korporację koszty i wydatki w związku z realizacją projektowanej ustawy, a niepokrywane z wyodrębnionego rachunku bankowego, będą przekazywane Korporacji z tytułu umowy pomiędzy ministrem właściwym do spraw gospodarki a Korporacją, tym niemniej, ze względu na kluczowy aspekt zachowania płynności finansowej Korporacji, przepis przejściowy (por. art. 46) dopuszcza możliwość otrzymywania przez nią wynagrodzenia z części budżetu państwa dysponowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, w wysokości równej tej prowizji, gdyby w momencie wejścia w życie projektowanych przepisów (z dniem 1 stycznia 2020 r.) ww. umowa nie weszła w życie.

Ponadto proponuje się aby Korporacja mogła przekazywać środki z wyodrębnionego rachunku w depozyt (obecnie może lokować środki na lokatach bankowych za zgodą ministra właściwego do spraw gospodarki).

Korporacja będzie przekazywać z końcem roku budżetowego środki zgromadzone na wyodrębnionym rachunku do budżetu państwa (obecnie nadwyżka środków na rachunku jest przekazywana do budżetu państwa na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki, nie ma obowiązku ustawowego cyklicznego przekazywania nadwyżki). Zwracane środki będą rozliczane w ciężar budżetu państwa poprzedniego roku budżetowego z przeznaczeniem na zmniejszenie wydatków dokonanych w danym roku budżetowym z tytułu gwarancji Skarbu Państwa, a w przypadku nadwyżki na wyodrębnionym rachunku, z przeznaczeniem na dochody budżetu państwa. W przypadku gdy powyższe środki pokryją część wydatków dokonanych w danym roku budżetowym z tytułu ww. gwarancji, to niepokryta część wydatków stanowić będzie koszt budżetu państwa.

Proponuje się utrzymać w mocy obowiązującą zasadę nie zaliczania środków zgromadzonych na wyodrębnionym rachunku do katalogu przychodów w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych (art. 34 ust. 9) i tym samym zwolnić Korporację z obowiązku podatkowego w tym zakresie, ponieważ środki te nie służą budowaniu jej zysku. Korporacja będzie natomiast podatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych od wynagrodzenia otrzymywanego z tytułu umowy z ministrem właściwym do gospodarki.

Art. 36 określa sposób wykonywania gwarancji przez Skarb Państwa poprzez przekazywanie środków na pokrycie wydatków z wyodrębnionego rachunku. Wskazuje się, że środki te będą mogły być przeznaczane przez Korporację na pokrycie każdego rodzaju wydatków określonych w art. 35 (z wyjątkiem zwrotu środków do budżetu państwa). Oznacza to, że

wypłata środków w trybie określonym w art. 36 będzie zawsze następować w wysokości zapewniającej pokrycie wszystkich zobowiązań Korporacji z tytułu udzielonych ubezpieczeń eksportowych.

W art. 35 ust. 3 przewiduje się, iż tryb przekazywania środków z tytułu gwarancji płynnościowej oraz zakres, forma i terminy sprawozdawczości dotyczącej wyodrębnionego rachunku zostaną określone w umowie pomiędzy ministrem właściwym do spraw finansów publicznych a Korporacją, co zapewni konieczną elastyczność w kształtowaniu trybu przekazywania środków. Jednocześnie, w celu zapewnienia przejrzystości dla ubezpieczających, w szczególności instytucji finansujących działających poza terytorium RP, przewiduje się możliwość opublikowania przez Korporację tej umowy (ust. 5).

Przepisy art. 37 mają na celu jednoznaczne potwierdzenie wyodrębnienia działalności Korporacji w ramach jej działalności jako polskiej agencji kredytów eksportowych od działalności komercyjnej. Przepisy te w założeniu mają służyć nie tylko wewnętrznym praktykom rachunkowym Korporacji, ale również jej klientom (skutki cywilnoprawne oraz zachodzące na gruncie prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego powyższej odrębności regulują przepisy art. 23 ust. 3, 5 i 6 projektowanej ustawy).

Art. 38 analogicznie do przepisu art. 16 ustawy z 1994 r. zobowiązuje Korporację do przedstawiania wszystkim ministrom reprezentowanym w Komitecie kwartalnych sprawozdań o:

- a) stanie wyodrębnionego rachunku,
- b) ubezpieczeniach eksportowych udzielonych na podstawie ustawy,
- c) wypłatach dokonanych z tytułu ubezpieczeń eksportowych.

Przepis art. 38 włącza w ww. zobowiązanie również informację o wykorzystaniu określonego w ustawie budżetowej limitu, którego nie mogą przekroczyć łączne zobowiązania Korporacji z tytułu ubezpieczeń eksportowych.

Roczne sprawozdanie zawierające wyżej wskazane informacje, Korporacja będzie zobowiązana, tak jak obecnie, przedkładać Radzie Ministrów po uzyskaniu opinii ministra właściwego do spraw gospodarki i ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Wskazuje się również w tym artykule, że do sprawozdań Korporacja dołączać będzie opinie biegłego rewidenta. W aktualnym stanie prawnym obowiązek zbadania sprawozdania rocznego przez biegłego rewidenta nie wynika z powszechnie obowiązującego źródła prawa -

został określony w *zarządzeniu nr 38 Ministra Rozwoju z dnia 16 lipca 2016 r. w sprawie zakresu, formy i terminów składania sprawozdań o stanie wyodrębnionego rachunku bankowego, zawartych ubezpieczeniach eksportowych, udzielonych gwarancjach ubezpieczeniowych oraz kontrolowania prawidłowości tych sprawozdań* (Dz. Urz. Min. Roz. poz. 36).

W celu zapewnienia sprawnego nadzoru nad realizacją przez Korporację projektowanej ustawy szczegółowy zakres, formę i terminy składania sprawozdań określi w rozporządzeniu minister właściwy do spraw gospodarki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, przy czym Korporacja będzie mogła podawać roczne sprawozdania do publicznej wiadomości z wyłączeniem ewentualnych informacji objętych tajemnicą określoną normą art. 25.

Art. 39 w dużej mierze pokrywa się z obowiązującym stanem prawnym, obligującym Korporację do corocznego informowania Komitetu o stanie zobowiązań, przychodach ze składek, wynagrodzenia, prowizji i opłat administracyjnych (z wyjątkiem wypłaconych odszkodowań i uzyskanych kwot regresów – te dane będą raportowane kwartalnie), a także przewidywanych zobowiązaniach na poszczególne lata - z tytułu zawartych przez nią umów ubezpieczenia eksportowego. Zakres tej informacji nie pokrywa się z informacją o stanie wyodrębnionego rachunku bankowego, o której mowa w art. 38 (która odnosi się do płynności finansowej ubezpieczeń eksportowych) i będzie dotyczyć w szczególności zaangażowania Korporacji, w tym w rozbiciu na poszczególne rynki i branże.

6. Przepisy karne

Przepisy karne w projekcie nowej ustawy są konsekwencją wprowadzenia do ustawy przepisów dotyczących tajemnicy ubezpieczeniowej. Art. 40 zawiera sankcje karne za ujawnienie przez zobowiązanych tajemnicy dotyczącej indywidualnych umów ubezpieczenia eksportowego, w tym w przypadku zamiaru osiągnięcia przez zobowiązanego korzyści majątkowej lub osobistej. Proponuje się, aby rodzaje sankcji oraz górna granica wymiaru kary pozbawienia wolności w obu przypadkach pokrywały się z przewidzianymi w ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, która kształtuje ramy dla komercyjnej działalności w przedmiocie ubezpieczeń.

Za ujawnienie informacji lub wykorzystanie objętej tajemnicą informacji proponuje się kary: grzywny, ograniczenia lub pozbawienia wolności do lat dwóch. W przypadku ujawnienia lub

wykorzystania takiej informacji w celu uzyskania korzyści majątkowej lub osobistej proponuje się kary: grzywny, ograniczenia lub pozbawienia wolności do lat pięciu.

Wprowadzenie do projektu ustawy sankcji karnych ma na celu objęcie skuteczną ochroną danych indywidualnych na poziomie identycznym, jak w przypadku ubezpieczeń komercyjnych, co powinno stanowić zachętę dla eksporterów do korzystania z instrumentów przewidzianych w projekcie ustawy.

7. Zmiany w przepisach obowiązujących

W art. 41 (w związku z art. 56, 57 i 60) proponuje się uruchomienie mechanizmu stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych w ramach rządowego programu „Finansowe Wspieranie Eksportu” oraz uchylenie ustawy o DOKE.

W dniu 12 grudnia 2012 r. Rada Ministrów przyjęła zmianę rządowego programu „Finansowe Wspieranie Eksportu”, która w szczególności wprowadziła nowy instrument w zakresie finansowania średnio i długoterminowego - mechanizm stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych (punkt 9.1c programu). Zgodnie z ww. dokumentem, zasady mechanizmu są analogiczne do zasad Programu Dopłat do Oprocentowania Kredytów Eksportowych (dalej „Program DOKE”), określonych ustawą o DOKE, a sam mechanizm będzie mógł być zastosowany po uchyleniu wyżej wymienionej ustawy. Zasady mechanizmu stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych, wprowadzanego do rządowego programu „Finansowe Wspieranie Eksportu”, są analogiczne do mechanizmów stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych stosowanych w innych państwach Unii Europejskiej (w szczególności – Włochy, Francja, Finlandia, Hiszpania) oraz bardzo zbliżone do obecnych zasad Programu DOKE, określonych ustawą o DOKE. W szczególności, tak jak dotychczasowy Program DOKE, mechanizm stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych polega na dokonywaniu w okresach wypłat z kredytu i spłaty kredytu wzajemnych rozliczeń pomiędzy BGK a bankiem, który udzielił kredytu eksportowego objętego mechanizmem. Rozliczenia dokonywane są każdorazowo w momencie spłaty raty kredytu i polegają na porównaniu wysokości stałej stopy procentowej CIRR danego kredytu z sumą krótkoterminowej stopy procentowej dla danego okresu i marży bankowej. Jeżeli w momencie rozliczenia minimalna stała stopa procentowa (tzw. stopa CIRR) będzie niższa od sumy krótkoterminowej stopy procentowej i marży bankowej, BGK, w imieniu Skarbu Państwa, przekazywać będzie bankowi różnicę pomiędzy tymi wielkościami. W przeciwnym przypadku, gdy podczas rozliczenia okaże się, że stopa CIRR jest wyższa od sumy

krótkoterminowej stopy procentowej i marży bankowej, to wówczas bank przekazywać będzie nadwyżkę na rachunek w BGK. Nie ulegnie również zmianie w stosunku do dotychczasowych przepisów ustawy o DOKE dwuetapowa procedura polegająca na uzyskaniu przyrzeczenia podpisania umowy pomiędzy BGK a bankiem, a następnie podpisaniu umowy.

Uchylenie ustawy o DOKE oraz uruchomienie mechanizmu stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych wprowadzonego do rządowego programu „Finansowe Wspieranie Eksportu” spowoduje, że cała paleta dostępnych w BGK finansowych instrumentów wspierania eksportu znajdzie się w rządowym programie wspierania eksportu. Rozwiązanie takie będzie dużo bardziej przejrzyste dla potencjalnych beneficjentów programu – eksporterów, banków oraz zagranicznych nabywców polskich towarów i usług.

Rozwiązanie takie spowoduje również, że mechanizm stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych traktowany będzie na identycznych zasadach jak inne instrumenty wspierania eksportu będące w dyspozycji BGK i pozwoli wyeliminować niektóre ograniczenia administracyjne, specyficzne tylko dla dopłat do oprocentowania kredytów eksportowych, niewystępujące w przypadku pozostałych instrumentów wspierania eksportu, będących w dyspozycji BGK i KUKKE, a które wynikają z przepisów ustawy o DOKE, w szczególności wymóg składania wniosku w języku polskim oraz wymóg ubezpieczenia kredytu eksportowego zarówno od ryzyka politycznego jak i handlowego.

Proponowane rozwiązanie zwiększy również elastyczność funkcjonowania mechanizmu stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych w porównaniu z ustawą o DOKE i umożliwi szybsze dostosowywanie proceduralnych rozwiązań do potrzeb eksporterów i banków oraz do dynamicznie zmieniających się regulacji OECD i Unii Europejskiej, określających w sposób często bardzo szczegółowy warunki tego rodzaju wsparcia kredytów eksportowych. Przykładowo, obecnie na forum OECD toczy się dyskusja nad zasadniczą reformą uregulowań dotyczących minimalnych stóp procentowych (w szczególności minimalnych stałych stóp procentowych CIRR). Wprowadzenie proponowanych zmian w Konsensusie OECD, w przypadku nieuchylenia ustawy o DOKE, skutkować będzie koniecznością dokonania wielu zmian w ustawie i rozporządzeniach.

Ujęcie mechanizmu stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych w rządowym programie „Finansowe Wspieranie Eksportu” umożliwi ponadto bardziej dokładne planowanie budżetowe. Obecnie, w budżecie państwa rezerwuje się oddzielne środki na

wydatki z tytułu rządowego programu wspierania eksportu oraz na dopłaty do oprocentowania kredytów eksportowych. Nowe rozwiązanie pozwoli ujmować wydatki z tytułu mechanizmu stabilizacji oprocentowania kredytów eksportowych w wydatkach z tytułu rządowego programu wspierania eksportu.

Wprowadzając w art. 5 ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego nowy ust. 4a oraz nową treść ust. 4, zmienia się system rozliczeń pomiędzy ministrem właściwym do spraw finansów publicznych a BGK z tytułu realizacji rządowego programu, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 tej ustawy, tj. rządowego programu „Finansowe Wspieranie Eksportu”. Zgodnie z dotychczasowym brzmieniem art. 5 ust. 4 ww. ustawy, w celu realizacji ww. rządowego programu, minister właściwy do spraw finansów publicznych przekazywał środki na zwiększenie funduszu statutowego BGK. Taki sposób rozliczeń skutkowało tym, że udzielanie przez BGK kredytów eksportowych po stałej stopie procentowej CIRR i pokrywanie przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych ujemnego wyniku odsetkowego w formie zasilenia funduszu statutowego BGK, wpływało negatywnie na wynik na działalności operacyjnej banku. W związku z powyższym, proponuje się, aby minister właściwy do spraw finansów publicznych zamiast zasilać fundusz statutowy przekazywał BGK środki na pokrycie kosztów i wydatków związanych z realizacją programu rządowego „Finansowe Wspieranie Eksportu”. Rozwiązanie takie będzie mieć neutralny wpływ na wynik na działalności operacyjnej banku.

W kontekście zakładanego uchylecia ustawy o DOKE, wprowadzono do ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego podstawę prawną dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych do ustalania i informowania BGK oraz Sekretariatu OECD o wysokości stopy CIRR dla złotego. Zgodnie z dodanym ust 4a w art. 5 tej ustawy ustalanie stopy CIRR dla złotego odbywałoby się na zasadach określonych w Konsensusie OECD..

8. Przepisy przejściowe i dostosowujące

W art. 42–45 zostały zawarte przepisy przejściowe, zgodnie z którymi:

- a) do umów ubezpieczenia eksportowego oraz gwarancji ubezpieczeniowych zawartych albo udzielonych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy uchylane ustawy z 1994 r., przy czym do roszczeń z tytułu ubezpieczeń eksportowych udzielonych na podstawie przepisów dotychczasowych, obejmujących ochroną ubezpieczeniową należności z tytułu kontraktów eksportowych, zawartych na okres ryzyka krótszy niż dwa lata, zgłoszonych po dniu wejścia w życie ustawy, nie stosuje

się wymogu krajowego pochodzenia produktu lub usługi. Przepis ten w części dotyczącej ubezpieczeń krótkoterminowych zwalnia z obowiązku udowodniania (por. art. 9 ust. 1) wymogu krajowości całość obrotu ubezpieczonego w krótkim terminie przed dniem wejścia w życie projektu ustawy – jednakże Komitet będzie mógł ograniczyć to zwolnienie w odniesieniu do krótkoterminowych ubezpieczeń udzielanych na podstawie niniejszego projektu (por. art. 7 ust. 2),

- b) gwarancja Skarbu Państwa, o której mowa w art. 14 ust. 1 projektu, obejmuje wszelkie zobowiązania Korporacji wynikające z umów ubezpieczenia eksportowego oraz gwarancji ubezpieczeniowych, zawartych albo udzielonych na podstawie przepisów dotychczasowych,
- c) zobowiązania Korporacji wynikające z umów ubezpieczenia oraz gwarancji ubezpieczeniowych, zawartych albo udzielonych na podstawie przepisów dotychczasowych, są pokrywane ze środków zgromadzonych na rachunku, o którym mowa w art. 35 ust. 1,
- d) z chwilą nabycia przez Korporację wierzytelności oraz innych praw, o których mowa w art. 12 ustawy z 1994 r., do tych wierzytelności i praw stosuje się przepisy art. 23 ust. 3 pkt 1-2, ust. 5 i 6 oraz art. 24 projektu ustawy, czyli przepisy określające tryb postępowania z tymi wierzytelnościami i prawami w przypadku ogłoszenia upadłości Korporacji oraz wyłączające wyżej wskazane wierzytelności i prawa z egzekucji, a działalność Korporacji regulowaną projektem z przepisów o restrukturyzacji. Potwierdza się również, że do zdarzeń gospodarczych, związanych z tymi wierzytelnościami i prawami stosuje się wyłączenie z podatku od towarów i usług, w zakresie właściwym dla komercyjnej działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Proponuje się wprowadzenie powyższych przepisów ze względu na fakt, iż są one korzystniejsze dla ubezpieczających, ubezpieczonych i beneficjentów gwarancji ubezpieczeniowych, niż przepisy obowiązujące, zmniejszają bowiem ryzyko związane z wypłatą odszkodowania.

W art. 46 proponuje się, aby w przypadku podpisania umowy pomiędzy ministrem właściwym do spraw gospodarki i Korporacją po 1 stycznia 2020 r., do czasu wejścia w życie tej umowy zachować obowiązujące obecnie zasady określenia wysokości wynagrodzenia Korporacji z tytułu wykonywania projektowanej ustawy. W takim przypadku należne Korporacji wynagrodzenie będzie jednak płacone przez ministra właściwego do spraw

gospodarki. Zakłada się, że przepis ten nie będzie wykorzystany w praktyce, jest on jednak konieczny jako zabezpieczający samą możliwość utrzymania przez Korporację płynności niezbędnej do wykonywania projektowanych przepisów, a w konsekwencji, pośrednio, interes korzystających z ubezpieczeń eksportowych w przypadku opóźnienia podpisania ww. umowy.

W związku z uchYLENIEM ustawy o dopłatach do oprocentowania kredytów eksportowych o stałych stopach procentowych przepis art. 47 umożliwi zawarcie przez banki udzielające kredytów eksportowych umów z BGK, dotyczących objęcia kredytu eksportowego Programem Dopłat do Oprocentowania Kredytów Eksportowych (DOKE), w sytuacjach gdy BGK wyda przed dniem derogacji ww. ustawy przyrzeczenie zawarcia takiej umowy.

Art. 48. zobowiązuje Korporację do dostosowania w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy swojego statutu do stanu prawnego związanego z wejściem w życie projektu ustawy, który to termin wynika z ogólnej praktyki w tym względzie.

Art. 49. stanowi, że pierwsza kontrola działalności Korporacji rozpocznie się w 2020 roku, a więc w roku wejścia w życie całego nowego systemu ubezpieczeń eksportowych z gwarancją Skarbu Państwa.

Art. 50. wskazując pierwszy termin prowadzenia audytu przez KAS w 2021 roku ma na celu prowadzenie ww. kontroli i audytu co roku przemiennie, tak by w możliwie w najmniejszym stopniu absorbować Korporację przy wykonywaniu przez nią projektowanych regulacji.

Art. 51 przesądza o ciągłości prawnej Komitetu i ważności podjętych dotychczas przez to ciało uchwał, co jest niezbędne do zapewnienia sprawnego realizowania oficjalnego wsparcia. W innym przypadku niezbędne byłoby natychmiastowe przygotowanie przez Korporację i przyjęcie przez Komitet wszystkich uchwał kompetencyjnych, regulacyjnych i produktowych, jak również, zapewne, potwierdzenie przez Komitet jego dotychczasowych decyzji akceptujących poszczególne indywidualne ubezpieczenia eksportowe. Przepis tego artykułu wygasa również członkostwo w Komitecie przedstawicieli ministra właściwego do spraw rolnictwa, ministra właściwego do spraw rynków rolnych oraz Prezesa Narodowego Banku Polskiego, dostosowując skład tego gremium do dyspozycji art. 31.

Art. 52 przekształca wyodrębniony na mocy obowiązującej ustawy wyodrębniony rachunek bankowy w rachunek, o którym mowa w artykule 35, zapewniając na nim ciągłość operacji Korporacji.

W art. 53. proponuje się umorzyć z mocy prawa zobowiązania Korporacji z tytułu pożyczek udzielonych na jej wniosek przez Skarb Państwa. Stan zobowiązań z tego tytułu na dzień 30 września 2018 r. wyniósł 551 mln PLN. Zakłada się, że umorzenie ułatwi rozwinięcie skali ubezpieczeń pod rządami projektowanej ustawy, bowiem Korporacja, której nie obciąży się spłatą pożyczek ze środków Skarbu Państwa, będzie mogła zaoszczędzone środki przeznaczyć na rozwój działalności. Dla oceny skali tego umorzenia należy wskazać, że zobowiązania Korporacji z tytułu udzielonych przez nią ubezpieczeń na wyżej wymieniony dzień wynosiły blisko 7 749 mln PLN.

W art. 54. proponuje się żeby w zakresie działalności prowadzonej przez Korporację na podstawie projektu ustawy nie miały zastosowania normy art. 17 ust. 2, 3 i 6 *ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1182, z późn. zm.), ponieważ przepisy projektowanej ustawy stanowią kompleksową regulację w zakresie przepływów pieniężnych na wyodrębnionym rachunku bankowym, ograniczeń w swobodnym dysponowaniu przez Korporację środkami na ww. rachunku oraz nadzoru i sprawozdawczości. W związku z powyższym, jako przepisy bardziej szczegółowe powinny mieć pierwszeństwo przed przepisami ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym. Należy dodać, że w praktyce działania Korporacji umowy o doradztwo prawne towarzyszą indywidualnym umowom ubezpieczenia eksportowego, co skutkuje brakiem umów wspólnych tego rodzaju dla działalności komercyjnej i gwarantowanej przez Skarb Państwa. Także zawieranie pozostałych rodzajów umów, o których mowa w art. 17 ust. 2 i 6 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym, które miałyby charakter wspólny dla działalności komercyjnej i gwarantowanej przez Skarb Państwa do tej pory zdarza się w praktyce Korporacji incydentalnie. W przypadku wystąpienia tego typu umów (o charakterze wspólnym), uprawnione dla działalności komercyjnej statutowe organy nadzorcze Korporacji będą władne podjąć decyzję w sprawie zawarcia umowy. Ponadto, w odniesieniu do przepisów art. 17 ust. 3 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym należy wskazać, że Korporacja nie może udzielać darowizn w części działalności gwarantowanej przez Skarb Państwa, natomiast decyzje o umorzeniu długu w postępowaniach regresowych i windykacyjnych zawsze związane są z indywidualnymi umowami ubezpieczenia eksportowego.

W art. 55. przewidziano ułatwienie w przenoszeniu akcji w kapitale zakładowym Korporacji na Polski Fundusz Rozwoju S.A. (dalej „Fundusz”) oraz we wnoszeniu tych akcji w celu pokrycia akcji w kapitale zakładowym Funduszu. Na potrzeby ewentualnego wniesienia lub

przeniesienia akcji Korporacji (które są wyłącznie w posiadaniu Skarbu Państwa i BGK) na Fundusz proponuje się wyłączyć stosowanie przepisu art. 13 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz.U. z 2018 r. poz. 798, z późn. zm.), który ustanawia obowiązek zgłoszenia Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zamiaru koncentracji przedsiębiorców.

W związku z powyższym wskazuje się, że zgodnie z zapisami *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju* Rada Ministrów wprowadza zmiany instytucjonalne ukierunkowane na lepszą koordynację działań poszczególnych podmiotów realizujących politykę gospodarczą w zakresie wsparcia inwestycji rozwojowych i eliminację dublowania się ich kompetencji oraz zwiększenie ich efektywności poprzez łączenie poszczególnych funkcji. Zakładanym efektem tych zmian będzie zarówno lepsze dopasowanie wachlarza instrumentów do potrzeb inwestorów, jak i bardziej efektywne dotarcie do nich z ofertą wsparcia. Szczególną rolę w tym zakresie pełni Fundusz, który inwestuje w zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy Polski poprzez uzupełnienie zaangażowania sektora prywatnego w zaspokajaniu potrzeb polskich przedsiębiorstw oraz wsparcie priorytetowych segmentów gospodarki. Fundusz stanowi platformę usług finansowych i doradczych dysponujących zestawem narzędzi na wzór instytucji rozwojowych istniejących na dojrzałych rynkach.

Zakłada się, że dokapitalizowanie Funduszu akcjami Korporacji zwiększy możliwości pozyskiwania przez Funduszu kapitałów oferowanych przedsiębiorcom krajowym w zakresie promocji ekspansji tych przedsiębiorców za granicą. Ponieważ Fundusz realizuje zadania związane z politykami publicznymi, Korporacja zaś zarówno zadania określone ustawą, jak i działalność komercyjną, wskazuje się, że przepis ten ma na celu efektywniejszą realizację publicznego wsparcia eksportu, zapisanego w wyżej wskazanej *Strategii*, a nie uzyskanie pozycji monopolistycznej przez połączone podmioty na rynku krajowym.

W proponowanym przepisie art. 56 założono zamknięcie wyodrębnionego rachunku bankowego w BGK, służącego do rozliczeń w ramach Programu DOKE i zwrot zgromadzonych na nim środków do budżetu państwa. Z uwagi na fakt, że podpisane przez BGK umowy DOKE mają charakter długoterminowy (objęte Programem DOKE kredyty mają okres spłaty wynoszący nawet 12 lat) niezbędne jest zabezpieczenie w budżecie państwa środków na ewentualne dopłaty dla tych umów po uchyleniu ustawy o DOKE. W związku z tym, założono, że środki niezbędne na dopłaty do oprocentowania kredytów eksportowych

w ramach Programu DOKE będą ujmowane w środkach na pokrycie kosztów związanych z realizacją rządowego programu „Finansowe Wspieranie Eksportu” (art. 57).

Art. 58 zapewni funkcjonowanie systemu oficjalnego wsparcia w okresie do wydania rozporządzeń na podstawie przepisów projektu, nie dłuższym niż jeden rok.

9. Przepisy końcowe

Mając na uwadze przepisy art. 41 oraz przepisy przejściowe w art. 56 i 57, w art. 60 projektowanej ustawy proponuje się uchylenie ustawy o DOKE z dniem wejścia w życie projektowanej ustawy.

Art. 61 stanowi, że ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2020 r. ze względu na zasadę planowania i wykonywania budżetu państwa w okresie roku kalendarzowego, w związku z zasilaniem wyodrębnionego rachunku przez Skarb Państwa, jak również tę samą zasadę przyjętą przez Korporację do księgowania zdarzeń objętych ubezpieczeniami eksportowymi.

IV. Informacje dodatkowe

Projekt ustawy w art. 5 ust. 2, podobnie jak obowiązująca ustawa z 1994 r. (art. 2 ust. 4), wdraża bezpośrednio przepis ust. 4 załącznika *Wspólne zasady ubezpieczenia kredytu eksportowego* dyrektywy nr 98/29 WE w sprawie harmonizacji głównych przepisów dotyczących ubezpieczenia kredytów eksportowych dla transakcji objętych ubezpieczeniem średnio- i długoterminowym, określający rodzaje ryzyk, które mogą być obejmowane ubezpieczeniem z gwarancją Skarbu Państwa. Katalog zdarzeń, których ziszczenie objęte jest danym rodzajem ryzyka, i o którym mowa w ust. 14–22 ww. załącznika, zostanie określony w rozporządzeniu, do wydania którego upoważnia się w art. 5 ust. 8 projektu ministra właściwego do spraw gospodarki (w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych). Rozporządzenie to będzie powielać dla ryzyka handlowego oraz dla ryzyka politycznego katalog zdarzeń określony w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 7 maja 2010 r. w sprawie określenia definicji ryzyka handlowego, politycznego i nierynkowego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1470). Pozostałe normy regulowane ww. dyrektywą zawarte są w uchwałach Komitetu, wydanych na mocy art. 7 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z 1994 r., które zgodnie z normą art. 51 ust. 3 projektu zachowują moc do czasu ich uchylenia (zmiany) przez Komitet.

Projekt ustawy nie wymaga przedstawiania organom i instytucjom Unii Europejskiej w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia. W szczególności

regulacja nie mieści się w zakresie przedmiotowym zagadnień podlegających konsultacjom z Europejskim Bankiem Centralnym, zgodnie z art. 2 ust. 1 *decyzji Rady nr 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych* (Dz. Urz. UE L 189 z 03.07.1998, str. 42).

Zawarte w projekcie regulacje nie stanowią przepisów technicznych w rozumieniu *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych* (Dz. U. poz. 2039 z późn. zm.), w związku z czym nie podlegają notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w tych przepisach.

Projektowana ustawa będzie miała wpływ na działalność mikro-, małych i średnich przedsiębiorców w zakresie wynikającym z Rozporządzenia. Dotyczy to:

- 1) zwiększenia liczby tej kategorii przedsiębiorców prowadzących działalność eksportową;
- 2) zdynamizowania procesów inwestycyjnych w celu rozszerzenia i unowocześnienia bazy wytwórczej (dodatkowa produkcja wymagająca wysokiej jakości);
- 3) zdynamizowania procesów innowacji w rozumieniu produkcji nowatorskiego asortymentu stale dopasowującego się do nowych wymagań, ale i w zakresie technologii i procesu wytwarzania (poprawa jakości wyrobów i obniżenie kosztów wytwarzania);
- 4) zwiększenia skali sprzedaży i jej dywersyfikacji;
- 5) podniesienia osiąganych marż (sprzedaż eksportowa zazwyczaj ma wyższą rentowność, zwłaszcza w przypadku rynków podwyższonego ryzyka);
- 6) wraz ze wzrostem skali działania i rentowności poprawy dostępu do finansowania.

Stosownie do art. 4 *ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt ustawy zostanie zamieszczony w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów.

Zgodnie z art. 5 *ustawy o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa*, w związku z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – *Regulamin pracy Rady Ministrów* (M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.), projekt zostanie udostępniony

w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji,
w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.